10 Eylül 1941
Çarşamba
4 üncü Yıl - No. 1203

M. N. 2 50

Yeni Sabah

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

İDARE YERİ
Nuruosmaniye, No. 84 İstanbul
Telgraf: YENİ SABAH İstanbul
TELEFON: 20795
Her yerde 5 Kuruş

Bir Japon gazetesine göre

Harbin ne tarzda bir galebe ile ve ne tarzda kazanılacağına kat'i surette hüküm edebilmek için gelecek bahar ve yaz muharebelerinin ceryan tarzını görmeğe ihtiyaç vardır.

Hüseyin Cahid YALÇIN

Japonyada çıkan Newf Week isminde bir gazete Almanların harbi kazanmaktan ümitlerini kesmeğe başladıklarını ve gelecek sene sonunda müttefiklerin galip geleceklerini yazmış ve bu makaleyle Londrada bile hayretle karşılanmış. Japon gazetesinin kanaatini şu dört sebebe istinat ettirdiği de bildiriliyor:

İngiltereye yapılan hava hücumunun muvaffakıyetsizlikle neticelenmiş olması,

Almanyanın büyük bir ümit ile girişmiş olduğu Atlantik harbinden bir netice alınmaması,

Rusyaya karşı açılan harpte Almanyanın çok yavaş ilerleyebilmesi,

Almanyada memnuniyetsizliğin günden güne artmıya başlaması.

Bu Japon gazetesinin hüviyetini bilmiyoruz. İstanbulda çıkan ve İtalyan radyosu tarafından bir Türk gazetesi diye bahsedilen mahut "Beyoğlu,, kabilinden bir gazete ise neşriyatı, işin hakikatine vâkıf olmıyanları şaşırtabilir. Japonyada bu fikirde bulunabilecek bir muharririn mevcudiyeti vâkıâ imkân haricinde addedilemezse de düşündüğünü böyle yazması her halde biraz garibtir.

Gazetenin hüviyeti hakkında bir ihtirazî kaydi dermeyan ettikten sonra esasa geçebiliriz: İngiltereye Almanlar tarafından yapılan hava hücumlarının bilhassa başlangıçtaki bütün şiddetlerine rağmen harp üzerinde hiçbir tesir yapmadığı muhakkaktır. Eğer geçen sene Almanlar, İngiliz hava kuvvetlerini ezebilmiş olsalardı, İngiliz adalarına ordu ihraç edebileceklerdi. Bunun neticesi ne olacaktı? Birçok meçhul noktalar arasında bu babda kat'î bir hüküm vermeğe imkân göremiyoruz. Fakat Almanların ihraç hareketi yapamamalarından mütevellid netice gözümüzün önündedir. Bir senedenberi İngiltere gerek hava, gerek deniz, gerek kara kuvvetleri itibariyle okadar gayret sarfetmiş ve yükselmiştir ki bugün için Almanlar tarafından İngiliz adalarına asker çıkarma ihtimali artık ortadan kalkmıştır, denilebilir. Vâkıa İngiliz resmî ajansları hâlâ bu tehlikenin vücudunu kabul ediyorlar. Fakat bu yoldaki beyanatı halkın uyanıklığını ve gayretini âzamî seviyede tutmak arzusundan mülhem addetmek yanlış olmaz zannederiz. İngiltereye yapılan Alman hava hücumlarının akim kalması, bugün İngilizlerin ayni hücumları belki de daha fazlasiyle Berline tevcih edebilmelerine imkân verdiği de gözönünde duran bir hakikattir.

Atlantik harbinden Almanların umdukları neticeyi alamadıkları da pek muhtemeldir. İngilizler bu mücadelenin henüz kazanılmış addedilemiyeceğini itiraf ediyorlar. Fakat Atlantik harbinin şimdiye kadar cereyan eden tarzı istikbal hakkında Alman silâhlarına ümit verici mahiyette olmadığını tesbit etmek zarurîdir. Büyük mühim askerî kafilelerin hiç birini Alman denizaltıları avlayamadılar. Tayyare, levazım ve bilhassa gıda maddelerinin nakline mâni olamadılar, İngiliz bahrî ticaret filosuna ika ettikleri zarar çok mühim olmakla beraber Amerikanın imdada yetişmesi İngilizlere bu zayiatı tahammülü kabil bir felâket haline soktu. Bundan sonra da vaziyet İngiltere lehinde daha bariz surette değişecek gibi görünüyor.

Rusyaya karşı açılan harpte Almanların hâlâ bir netice alamamaları, bir kış harbine girişmek mecburiyetinde kalmaları kendileri için büyük bir ayakbağı teşkil ettiği muhakkaktır. Çünkü bu sene için başka cephelerde elbette hazırlamış olacakları plânlar tabiatiyle geri kalmıştır. İnsan, silâh, malzeme ve bilhassa esans itibariyle mevcut yedeklerde çok fazla sarfiyat yapılmıştır. Alman ordularının gelecek baharda ve yaz mevsiminde Sovyetlere galebe çaldıkları farzedilse bile bu zaferin yorgunluğu epeyce uzun süreceği şüphesizdir.

Almanyada memnuniyetsizliğin günden güne artmasına gelince, bu memnuniyetsizlik bütün Avrupa kıt'asına, hattâ bütün dünyaya şâmil bir hâdisedir. Muhakkak ki Almanlar çabuk bir zafere intizar ediyorlardı. Alman propagandası da bu ümidi pek takviye etmişti. Hele bu sene Ağustosunda harbin zaferle biteceği kanaati Almanyada pek intişar etmiş bulunuyordu. Binaenaleyh üçüncü kışın da harp içinde geçeceğinin tahakkuk etmesi Almanyada pek tabiî olarak bir keyif ve memnuniyet doğurmuş olamaz. Fakat buna bakarak Alman efkârı umumiyesinin ye'ise düştüğüne ve bu ye'is sebebiyle Almanyanın hemen yıkılacağına hükmetmek fazla hayale kapılmak olur. Bir hayat ve memat mücadelesine girişmiş olduğunu idrâk eden Alman milletinin kuvvei maneviyesinin bu kadar çabuk mahvolmasına intizar edilemez.

İşte Japon gazetesinin istinat ettiği sebepleri münhasıran gözden geçirdik. Bu sebeplerin büyük kısmının doğruluğu inkâr kabul etmemekle beraber bunlar Almanyanın mutlaka mağlûp olacağını göstermeğe kâfi değildir kanaatindeyiz. Harbin neticesi için Almanyanın galip gelemediğini ve gelmesinin güçleştiğini, yahut imkân haricine çıktığını müşahede etmek yetişmez. Almanyanın nasıl mağlûp olacağını, yani müttefiklerin Almanyaya ne suretle galip geleceklerini de kestirmek icabeder. Çünkü Almanyanın galip gelmemekle beraber tedafüî bir harbe uzun seneler devam etmesi kabildir. Bu devamın imkânsızlığına hükmedebilmek için müttefikler tarafında galebe âmillerinin bâriz bir fikir aldığının görülmesine ihtiyaç vardır ki İngiliz hazırlığının bugün gayet gizli tutulması hasebiyle bu yolda bir üstünlük henüz müşahede edilmemektedir.

Binaenaleyh, harbin ne tarzda bir galebe ile ve ne tarzda kazanılacağına kat'î surette hükmedebilmek için gelecek bahar ve yaz muharebelerinin cereyan tarzını görmeğe ihtiyaç vardır.

Hüseyin Cahid YALÇIN

İngiliz Başvekili Churchil bir nutuk söyledi

Sovyetlere yapılan ilk yardım yola çıkarıldı

Londra, 9 (a.a.) — İngiliz Başvekili Churchill bugün açılan Avam kamarasında harp vaziyeti hakkında uzun, bir nutuk söylemiş, Atlantik buluşma

(Sonu sayfa 3 sütun 3 de)

İngiliz Başvekili M. Churchill

IRAN

İngiliz ve Sovyetlerin bütün teklif lerini kabul etti

Tahran, 9 (a.a.) — Reuter ajansı bildiriyor:

İran başvekili, Alman ve İtalyan elçiliklerile, mihvere mütemayil memleketler elçiliklerinin kapatılacağını ve İran hükûmetinin kabul ettiği İngiliz - Savyet talepleri mucibince, bütün Alman tebaasının teslim edileceğini bildirmiştir.

İrandaki Alman menfaatleri

Stokholm, 9 (a.a.) — İranın İngiliz ve Sovyet işgali altında bulunan kısmındaki Alman menfaatlerinin himayesi İsveç tarafından taahhüt edlimiştir.

Cephheye yakın nasıahanelerden birinde Sovyet yaralılarına hastabakıcı hemşire gazete okuyor.

ALMAN-RUS HARBİ

Moskova bildiriyor

50 den fazla kasabayı geri aldık

Mareşal Timoçenko mukabil taarruza geçti

Almanlar ric'ate devam ediyorlar

Moskova, 9 (a.a.) — Reuter ajansının Moskova muhabiri bildiriyor:

Almanlar merkez cephesinde Yelmirde uğradıkları bozgunu müteakip ricat etmekte devam ediyorlar. Almanları durmaksızın takip eden Rus kuvvetleri bu mıntakada elliden fazla kasabayı istirdad etmişlerdir.

Odesa hiç bir zaman düşmiyecek

Londra, (a.a.) — Düşmanın Odesanın müdafaasını yarmak için yaptığı bütün teşebbüsler

(Sonu sayfa 3 sütun 4 de)

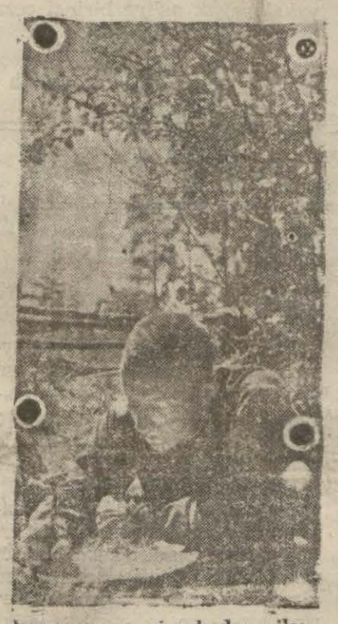

Bir Rus askeri ceheden ailesi mektup yazıyor

ALMAN-RUS HARBİ

Berlin bildiriyor:

Leningrad tamamen çevrildi

Şehrin memleket dahili ile bütün münakalâtı kesildi

Kuvvetlerimiz Neva nehrine vardılar

Berlin, 9 (a.a.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:

Alman ordusunun seri fırkaları, hava kuvvetlerine mensup

(Sonu sayfa 3 sütun 5 de)

Japonlara göre

Amerika ile Almanya arasında harp muhakkaktır

Amerikanın bir gemisi daha batırıldı

Vaşington, 9 (a.a.) — Kızıldenizde Steel Seafarer ismindeki Amerikan şilebinin bir tayyare tarafından batırıldığı öğrenilmiştir.

Vaşington, 9 (a.a) — Steel Seafarer şilebinin bombardımanına dair haber hariciye nezaretince bildirilmektedir. Ne-

(Sonu sayfa 3 sütun 6 da)

HARP VAZİYETİ

Rus mukavemetini yaratan amiller

Yurd sevgisi - Çelik disiplin - Kızıl mezhebe bağlanan inan ve salikleri arasındaki tesanüt

YAZAN:
Emekli General Kemal Koçer

(Yazısı 2 nci sahifemizdedir)

9 EYLÛL BAYRAMI

İzmirde büyük tezahürlerle tes'id edildi

İzmir, 9 (a.a.) — 9 Eylül Kurtuluş Bayramı bugün büyük tezahürlerle kutladı. Merasime İstiklâl Marşiyle başlandı.

Şehid kahramanlarımızın hatıraları taziz ve takdis olundu. Bugünlere erdiren büyüklerimize minnet duyguları ifade edildi. Zafer alayı geçid reşmi yapıldı ve coşkun tezahürlerle alkışlandı.

Bayram başta Millî Şefimiz İnönü olduğu halde Cümhuriyet hükûmetine ve Partiye karşı saygı ve minnet duyguları altında en üstün tezahüratla deva metmektedir.

Manisanın bayramı

Manisa, 9 (a.a.) — Kurtuluş bayramı olan 8 Eylül ayni zamanda Manisanın Üzüm Bayramıdır. Bu sebeple açılan üzüm sergisi geçen senelere nazaran gerek kalite ve gerekse ihzar bakımından şayanı takdir bir derecede bulunmuş ve takdirle karşılnamıştır.

Türk - Alman Ticaret

Müzakerelerine dün Ankarada başlandı

Ankara, 9 (a.a.) — Türk - Alman heyeti murahhasları arasında bugün Hariciye Vekâletinde tecari müzakerelere başlanmıştır.

BAŞVEKİL

Türk Hava Kurumunda tetkiklerde bulundular

Ankara, 9 (a.a.) — Sayın Başvekil Doktor Refik Saydam bugün Türk Hava Kurumu genel merkezine gelerek bir buçuk saat kadar kurumun mesai hakkında tetkiklerde bulunmuş ve başta Erzurum mebusu Şükrü Koçaktan izahat almışlardır.

Kurumun bugünkü çalışmalarından ve müstakbel mesaisi üzerinde alınan tertip ve tedbirlerden memnuniyetlerini ifade etmişlerdir.

Başvekilimiz Refik Saydam

Nafia Vekilinin beyanatı

Akdenizden Ortaanadolunun kara yolu ile muvasalası temin edildi

Konya, 9 (a.a.) — Nafıa Vekili general Ali Fuad Cebesoy, dün Halkevinde yapılan bir toplantıya iştirâk etmiş ve bir konuşmada yolların bilhassa şimdiki ehemmiyetini göz önünde bulunduran vekâletin lâzımgelen hazırlıkları yaptığını ve faaliyete geçildiğini ve arızasız

(Sonu sayfa 3 sütun 6 da)

Iranda yabancılar

Yazan : C. Sykes — 11

Avrupalı zat — Mücahidin jandarmalar

Yazısı (2) nci sahifede

GÜZELLİK KIRALİÇESİ

Hakikî Bir Hâdisenin Romanı

Yazan: Aka Gündüz

Birkaç güne kadar "Köle,, tefrikamız sona eriyor. Kış programımız meyanında muhterem karilerimize vâdetmiş olduğumuz edip arkadaşımız Aka Gündüz'ün (YENİ SABAH) için hazırlamış olduğu "Güzellik Kraliçesi - Hakikî bir hâdisenin romanı,, ünvanlı fevkalâde meraklı eseri birkaç güne kadar aziz karilerimize takdime başlayacağız.

Güzellik müsabakasına giren bir güzelin macera ve ifsaatından bahseden, güzellik müsabakalarının içyüzünü, kendine has sürükleyici bir üslûpla, teşrih eden bu eserin okurlarımız tarafından lezzet, merak ve ibretle takip edileceğinden kat'î surette eminiz.

"Güzellik Kraliçesi,, tefrikamızın ihtiva ettiği kısımların sernamelerini bir gözden geçirelim:

«Bursa isyanı - Kraliçenin bahsi - Kraliçe harbi - (Park otel) in sağ köşesi - Avukat Selim - İlk çatışma - İkinci Karanbol - Alâmetler belirdi - Bulgar çarşısındaki gece - Yazlık yalı - (Splendid) tablosu - Hakikat ve çırpınış - Perde kapanıyor...»

Biz o kanaatteyiz ki Aka'nın bu hazin aşk ve macera tefrikası bir hayli göz yaşı döktürecek, okuyucularını derin derin düşündürecektir.

Romandan bir pasaj

"... Yeniden bir intihap olacaktı. Yunus Nadiye şöyle bir mektup yazdım: (Geçen sefer hakkımı müdafaa etmediniz .. Babamı, annemi yakından tandığınız halde bana "piç,, diyenlerin alçak ağızlarına tıkamadınız. Bu sefer de kayıtsız kalmamanızı rica ederim. Yoksa size öyle bir iş yaparım ki ağzınız açık kalır!.

Her türlü tertibatımı almışımdır. Bu işler ilk gününden belli oluyor. Neler döndüğünü neler döndürüleceğini hep biliyorum.

En büyükten en küçüğe kadar hepsine haber verdim. Size bir baba dostu sıfatiyle iltica ediyorum. Hakkımı müdafaa ve siyanet ediniz, üstadım.... „

Hiçbir cevap çıkmadı. Ben de....

Muhakkak ki Aka Gündüz'ün "Güzellik Kraliçesi,, mevsimin en çok okunan ve en hoşa giden edebî eseri olacaktır.

San'at ve edebiyat

Dil bahisleri hakkında bir risale münasebetile

Üsdat Ulunayın yazdığı enteresan makaleyi bugün üçüncü sahifemizde okuyunuz.

DÜŞÜNÜŞLER:

Vatandaşın Sinirlerini Korumak İçin

Telâş verici haberlerden ve duygulardan mı? diyeceksiniz. Evet, onlardan da. Fakat iki yıllık harp tecrübesi esnasında halkımız bu neviden haberlere artık adamakıllı kanıksadı. Korku ve heyecan hassaları âdeta nasırlamıştı. Bu harbin ilk aylarında en ehemmiyetsiz rivayetlerden paniğe kapılanlar şimdi en dehşet verici ihtimalleri bile soğuk kanlılıkla karşılıyorlar.

Hayır, vatandaşın sinirlerini tehdid eden bu tehlike hâd devresini geçirdi, müzminleşti ve artık bir tehlike olmaktan çıktı.

Fakat, harpte olsun, sulhde olsun, büyük şehirler halkının daima baş belâsı olarak kalan gürültü, gene İstanbulluların sinirlerini tahrip etmekte devam ediyor.

Bir zamanlar, gürültüyle mücadele meselesi günün mühim mevzularındandı. Hemen her gün gazetelerde bu lüzumu belirten yazılar çıkar, bu hususda belediyenin aldığı tedbirlerden bahsolunurdu. Her mücadele gibi zamanla bu da unutuldu, gene her şey eski hamam, eski taş!

Gene bir oparlör yedi mahalle halkını uykusuz bırakmakta gene sokak satıcıları çığ nâralarile sinirlerimizi ayaklandırmakta, gene radyo ve gramofonlar pencerelerden en yüksek perdeden haykırtılmaktadır. Üstelik sinirlerimize musallât olmuş daha müthiş bir mikrop var: Otomobil klaksonları.

Eskiden klakson kullanması yasaktı. Allah taksiratını affetsin, otomobil sahibi bir meslektaşımız yazdı, çizdi, nihayet dediği oldu: Haşmetli klakson hazretleri şimdi İstanbul caddelerinde borusunu öttürmektedir.

Klakson, bir bombanın patlamasından, boğazlanan bir adamın çığlığından da müthiş, insanın yüreğini ağzına getiren barbar bir tedhiş âletidir. Bu müthiş silâhı eline geçiren şoförler, onu insafsızca kullanarak, sokaklarda yolcuların âsabını durmadan delikdeşik ediyorlar.

Dünyanın bir çok taraflarında patlayan gülle ve bombaların gürültüleri ne olursa olsun, sulhün nimetlerinden faydalanan memleketimizde vatandaşın sinirlerini korumak için elden geleni yapmalıyız. Epeydir unutulmuş olan bu mücadelenin yeniden hatırlanması, hiç bir fili netice vermese bile, gazetelere bir müddet sermaye olur ki, bu da azımsanacak bir şey değildir.

Yaşar Nabi Nayır

İtham ediyorum!.

Fransaya hiyanet eden adamlar

Yazan: A. Simone —8— Ceviren: H. Cahid Yalçın

Fakat bütçenin vaziyeti fena idi. Kabinenin önünde zor günler vardı. Bu vâkıalar dolayısile, Weygand on sekiz aylık askerlik usulünün tatbikinden sarfı nazar edilmesi hususunda harbiye nazırı ile mutabık kaldı.

Weygand'ın mütaleaları Daladier üzerinde tesir yaptı. Canlı, ince dudaklı küçük general timsali bir çehre idi. Müteveffa mareşal Foch ve yaşlı mareşal Pétain ile birlikte, bir çok Fransızlar nazarında, son harpte Almanyaya karşı zaferi temsil ediyordu. Weygand ile konuşma Daladier'ye bir ân için memnuniyet hissi vermiş olmak icap eder. Büyük harpte bir yüzbaşı sıfatile döğüşmüş olan fırıncının oğlu şimdi meşhur muharip general ile müsavat esası üzerinde Fransız askeri zırhlarının çat kaklıklarını tahlil ediyordu. Weygand evvelce Daladier ile hiç kavga etmediklerini kabul etmişti. İstikbalde de kavga etmek için hiç bir sebep görmemiştir. Fransız ceneralleri Daladier'yi en uygun ve uysal bir harbiye nazırı buldular. Daladier'nin son derecede muktedir bir teşkilâtçı ve idare adamı olduğu hakkındaki menkibeyi umumî erkânı harbiye daimî surette neşir ve takviye etmiştir.

Weygandın meslekinde ilerleyişi gayri mutad bir tarzda vukua gelmiştir. 1914 de harp patlak verdiği zaman, bir hafif süvari alayında kaymakam idi. General Joffre'in tavsiyesi üzerine, o zaman teşkil edilmekte olan general Foch'un ordusuna erkânı harbiye reisi tayin edildi. 1918 de, mareşal Foch bir mütareke rica eden Alman delegelerini «ne istiyorsunuz efendiler?» diye keskin bir sual ile kabul ettiği zaman onun yanında bulundu. 1920 de, Pilrudskinin Leh ordusu Sovyetlerin Kızıl ordusu tarafından perişan edildiğinden pek zorlukla kurtulduğu zaman, Weygand, Foch tarafından Lehistana gönderildi. Bir kaç sene sonra, Fransanın mandası altında bulunan Suriyeye tayin edildi. Orada, gittikçe artmakta olan bir isyanı misli görülmemiş bir zalimlikle bastırdı. Foch'un vefatından sonra, son sözü «Fransa ne zaman bir tehlikeye düşerse, Weygandı çağırmış» olduğuna dair bir hikâye dolaşmıştır.

1931 de, Weygand Fransız yüksek müdafaa şûrasının reis vekilliği gibi mühim bir mevkide mareşal Pétaine halef oldu. Ayni sene, Fransız akademisine intihap edilmişti. O tarihte Avrupadakı Fransız ordusu takriben 870.000 askerden terekküp ediyordu. Bu bir siyasi ordu idi. İçlerinde en meşhuru Caint - Cyr olan güzide askeri mekteplerde tahsil ve talim görmüş zabitleri tamamen mürteci bir ruh dairesinde terbiye edilmişler ve bu kanaatlerle meşbu hale gelmişlerdi. Foch, Pétain yahut Weygand gibi bir çok generaller kraliyet taraftarı idiler. Cümhuriyeti zaruri bir şer diye telâkki ediyorlardı. Bir müsamaha ve istihfaf mazbatası ile cümhuriyete göz yumuyorlardı, fakat hiç bir vakit cümhuriyeti uğurunda harp edilmeğe değer bir hükûmet şekli addetmiyorlardı. Weygand selefi olan mareşal Pétain mürteci sağ taraf partilerile sıkı sıkı rabıtalar beslıyordu. Sonra, Fransız faşist gruplarına bağlandı. Weygand, müfekkere itibarile, şiddetle rühbaniyet muhibbi idi. Clemencau bir defa onun «boğazına kadar papazların içine batmış» olduğunu söylemişti. Yarı faşist bir gençlik teşkilâtı olan «vatanperver gençlik» in nüfuzlu bir patronu idi. Hattâ daha ileri kendini: İleride görüleceği üzere, «Gagouladler» i idare eden müfekkirlerden biri olmuştur. Bunlar tedhiş hareketleri ve silâh kuvveti ile demokratik hükûmeti devirmek için komplo yapıyorlardı.

Fransız askeri liderleri, cühmuriyet çerçevesi içinde ilerliyebilmek için demokrasi aleyhindeki hissiyatlarını sahte bir zevahir altında gizlemek yahut hiç olmazsa bu hissiyatı gözden kalmıyacak surette neşir ve tamime çalışmak lâzım geldiğini öğretmişlerdi. Weygand bu vaziyette bir üstad mertebesine çıkmıştı. Başvekil Daladier'ye kendisinin genç hava nazırı Pierre Cot generalin demokrasi aleyhinde mürteciane temayüllerini haber verdiği zaman, o derhal şu cevabı vermişti:

«Sizin Weygand'ı bir dinlemeniz lâzım! Ben onun her şeyine kefilim!»

Daladier başvekil, Hitler Reich şansölyesi olduğu zaman, Fransanın umumî vaziyeti ne halde idi?

Salâhiyet sahibi bir iktisadcının yazdığına göre, o tarihte Fransanın askeri, siyesi ve nakdî kuvveti Avrupanın en büyük bir kuvveti idi. Fransanın bir takım ittifaklar şebekesi vardı ki, bir hücum takdirinde, kendisine Büyük Britanyanın, Belçikanın, Lehistanın ve Çekoslovakyanın yardımını temin ediyordu. Yugoslavya ve Rumanya ile hiç bir askeri ittifak bulunmamakla beraber, bu iki memleketin sempatisi ne tarafa müteveccih olduğunu tayinde hiç zorluk yoktu. Dünya buhranının doğum ağrıları içinde İtalya Fransa aleyhinde harekete geçecek bir halde değildi. Yeni ilân edilmiş bulunan İspanya cümhuriyeti son harp esnasında müttefiklerin davasına hararetli surette sempati göstermiş adamların idaresi altında idi. Sovyetler birliği ile münasebetler son seneler zarfında iyileşmişti. 1932 teşrinisanisinde Herriot U. B. S. S. ile bir ademi tecavüz misakı imzalamıştı. Fransaya karşı birleşecek bir Almanya ile Rusya ittifakı korkusu bu suretle ortadan kalkmış bulunuyordu.

Fakat iktisadî manzara bundan parlak değildi. İptida 1929 senesinde Amerikada Wall Sreet buhranı ile hissedilmiş olan dünya iktısadî buhranı şimdi garbın büyük sanayici milletlerinden, birleşik Amerikada, Büyük Britanyada ve Almanyada bütün şiddetini gösteriyordu. 1933 de müşkül mevkide bulunan bu muazzam sanayi ülkelerinin ufuklarında şimşek parıltıları görülüyordu. Ertesi sene, daha zor mevkilere düşmekten biraz kurtulma başlar gibi oldu.

Fransada buhran müntehisi yukarıda ismi geçen memleketlerdekinden bariz surette farklıdır. Fransaya has bir takım sebeblerden dolayı Fransada düşkünlük kendisini geç hisset tirmeğe başlamış ve en aşağı noktasına 1933 ile 1935 arasında vasıl olmuştur. Fransa fırtınanın ilk safhasını nisbetle muvaffakiyetli bir tarzda karşıladı. Başlangıçta az şiddetli geçikmiş bir hastalık gibi, buhran atlak verdiği zaman, siyasi bünye üzerinde uzun, sürüklenip gidici, felc verici bir tesir yaptı.

1933 de, hakiki buhran Fransada bir sürü sloganlar, efsaneler ve hülyalar arkasından kendisini göstermeğe başladı ve bunlar Fransız kavmini muvakkaten uyutmak gibi teskin edici bir tesir yaptı. Millet gittikçe artan yüklevinden endişe duymağa başladı. Gelmekte olan felâket ileriye doğru uzun gölgeler salıveriyordu. Daladier kabinesi selefleriinden kabarık, müvazenesiz bir bütçe tevarüs etti.

Açık tahminleri on iki ile on dört billion frank arasında tahavvül ediyordu. Vergi hasılâtı normal haddin çok altında kalıyordu. İhracat ve ithalât bir sülüsten fazla düşmüştü. Ticaretin aleyhdeki müvazenesi gittikçe artıyordu. Fransanın en kârlı varidat menbalarından biri olan turist ticareti son senelerde dört milyon ziyaretçiden bir milyondan az ziyaretçiye inmişti. İşsizlik milletin sosyal bünyesni kemiriyordu. İşsizlerin sayısı dört misli artmıştı. Gücü kuvveti yerinde iki buçuk milyon amele işsiz bulunuyordu. Bunların içinden yalnız 275.000 kişi azacık bir tazminat alıyorlardı.

(Arkası var)

Yeni Sabah

ABONE BEDELİ

	Türkiye	Ecnebi
SENELİK	1400 Krş.	2700 Krş.
6 AYLIK	750 »	1450 »
3 AYLIK	400 »	800 »
1 AYLIK	150 »	300 »

TAKVİM

HIZIR 128 GÜN 253 AY 9

1360 Şaban 18	10 EYLÜL 1941	1357 Ağustos 28

Çarşamba

Güneş	Öğle	İkindi	
11.02	5.45	9.20	Ezanı
5.37	12.10	15.44	Vasatî
Akşam	Yatsı	İmsak	
12.00	1.33	9.30	Ezanı
18.24	19.59	3.56	Vasatî

Maarif Vekilinden bir rica

Dün matbaamıza üniversiteli bir kaç genç geldi. Meslekî ve ilmî istikballerine yakinen taallûk eden bir mesele hakkında dertlerini döktüler. İfadelerine göre bu gençler İktısat Fakültesine iki sene terfi edemedikleri için mektepten çıkarılmak istenilmiş, bilâhare yapılan tetkikatta bu halin sabit ve kat'î mazeretten neşet ettiği anlaşılarak talimatnamenin 12 inci maddesinin verdiği cevaza istinaden bir sene daha tahsilde devamlarına karar verilmiş. Bu mülteemmim tahsili de yapmışlar alelûsul imtihana girmişler tahrirî kısmını tam bir muvaffakiyetle vermişler fakat bu arada Maarif Vekâletinden gelen bir emirle muhtelit bir komisyon marifetile yapılacak tetkikata ve verilecek karara intizaren şifahî imtihana girmelerine müsaade edilmemiş, komisyon tetkikatını yapmış ve müsbet kararını da vermiş, buna rağmen bu gençler hâlâ şifahî imtihanlara kabul edilmiyor, terfii sınıf edemiyorlarmış.

Şu hülâsa ettiğimiz vâkıa her biri 16 - 17 senelik uzun mektep hayatı geçirmiş olan bu gençler için bilhassa tahsillerinin son merhalesinde hakikaten çok ıztırap verici bir mahiyet arzeder. Sayın Maarif Vekilimizden derin bir yeis içinde görünen bu gençlerin haklı şikâyetlerile alâkadar olacağını ümid ederiz.

Mecdi mahkûm oldu

Sultanahmet civarında oturan Mecdi adında birisi, bir müddet evvel metresi Müyesseri kıskançlık yüzünden müteaddid yerinden ağır surette yaralamış yakalanarak asliye birinci ceza mahkemesine verilmişti.

Mahkeme dün Mecdiyi 1 sene iki ay müddetle hapse mahkûm etmiştir.

HARP VAZİYETİ

Rus mukavemetini yaratan amiller

Rejim, harîmi yabancılara aşılmaz bir surla kapamış gibi idi. Yoldaş, âşiyanesinde yaşamıya mahkûm, ve harice temastan mahrumdu. İş pâlm, yurdun kalkınmasını istihdaf ediyor, taşkın menfaatlere yer verilmiyordu. İşleyen her el ve kafa, yalnız ve ancak beş yıllık programın tam vaktinde tatbikine mecbur tutuluyordu.

Rusyada olup bitenden bilinenler, gene o kanaldan gelenlerden ibaretti. Ordunun vaziyet ve kabiliyetini öğrenmek ise, en ufak müsamahayı affetmiyen idarenin sıkı mürakabesi dolayısiyle, imkânsızdı. Ordu hakkında askerî edebiyata akseden malûmat, tahminlere dayanıyordu.

Harp, bir ordunun meziyetini ölçen bir mizandır. Bugünkü hâdiseler karşısında mütecessis nazarların ve keskin zekâların da tam bir isabetle karar veremedikleri meydandadır.

Rusların, rejimin de negehbanı olan ordularına en büyük ehemmiyeti verdiklerinde şüphe yoktu. Ordunun en bariz zâfının, genç subay heyetinin istikbal harbi için yetiştirilmesinde olduğu sanılıyordu. Kumanda elemanlarını asırların mesaisi, harp hayatı, her ocakta da kök leşen an'ane yükseltebilirdi.

Rus inkılâbı, kıymetli uzuvların da hayatına kıymıştı. Yeni nesli ihtiyaçla telif etmek, uzun zaman yiyebilirdi ve açılan boşlukları doldurmak hiç de kolay değildi.

Rus ordusunun tedvin ettiği talimatnameleri tedkik ve tenkid eden ecnebi mütehassıslar, yetiştirme metodlarının, müterakki ordulardakilerinden ilham almakla beraber, Rus karakterine, arazisine, rejimine ve istikbalin icaplarına uygun olduğunu teslim ediyorlardı. Meselâ "gizleme talimatnamesi,, Rus san'atının ve görüş kudretinin bir enmüzecidir. Cephe arkalarına havadan kuvvet indirmek düşüncesi, Kiyef manevraları nın, tabiatiyle uzun mesai sayesinde vücut bulan, bir mahsulüdür.

Muharibi, İngiliz veya Fransızlar zırhlamış olabilirlerdi. Fakat, metod, Rus ilim ve amel mektebinde, belki yabancı teknik erbabının da yardımiyle, orada da, muasırlariyle boy ölçüşecek derecede tekemmül etmişti. Rus pilotları ve uçakları, kutuplara kadar uzanıyor, tehlikeli denemelerden yılmıyorlardı. Rus bütçesi, terakkiye, imale ve ikmale bir hudut çizmiyordu. Sistem de, kuvvet de, hattâ teşkilâtın mikyası de gizleniyordu. Malûmat edinmek vazifesiyle mükellef tutulanlar, daima sıkı takibe maruzdular, kaplarından dışarı çıkarılmıyorlardı: Rus, ordusu, bir muamma idi.

Finlândiya seferi âleme yanlış kanaatler vermişti. On iki haftanın hâdiseleri, Rus ordusunun vatanperverliğini, çelik disiplinini, rejime, karşı inanını ve kitlenin tesanüdünü nazarlarda canlandırmaktadır. Her karış toprağı büyük bir ödev ve mes'uliyet sevgisi ve itiraz götürmez bir kahramanlıkla müdafaa eden Sovyet kıt'asının, ayni zamanda muharebe usulleriyle istinas ettiğini itiraf etmek lâzım gelir.

Rus ordusu, asrî ve yarının taleplerini karşılamak üzere tamamiyle mücehhez orduları kitleler halinde mahv ve esir eden büyük bir orduya mukavemet ve mukabele etmekle varlığını tebarüz ettirmiştir. Almanların bu kudreti önceden ve kemaliyle sezip sezmediklerini bilmiyorum. Ancak, Rus ordusunun yer yer gösterdiği def ve tard kabiliyeti, 3 - 6 hafta içinde her şeyin olup bitivereceğini zannaderler de, bir hayal inkisarı uyandırdığına inanıyorum.

Rus ordusunun, anayurdunu çok daha şiddetli ve sürekli darbeler önünde bırakmıyacağına artık bitaraflardan başkaları da kaildirler. O sebeple, şark harkâtının, kışın da, belki mümkün şiddetiyle devam edeceğini sanıyorum.

ŞEHİR HABERLERİ

Baş Vekâletin tebliği dolayısile

Şehrimizde otobüs seferleri tahdid olundu

Her otobüs çalıştığı hatta günde azami 2 sefer yapabilecek

Benzin sarfiyatını tahdid eden Başvekâlet tebliği üzerine şehrimizde alınacak tedbirler etrafında tetkikler yapmak üzere dün sabah belediyede belediye reis muavini Lûtfi Aksoyun riyaseti altında bir komisyon toplanmıştır.

Komisyonda İstanbul şehir servislerinde çalışacak otobüsler ve bunların yapacağı sefer miktarları tesbit olunmuştur. Belediye tarafından tutulan resmî istatistiklere nazaran hali hazırda şehir servislerinde çalışan otobüslerin miktarı 76 dır. Bunlardan 18 tanesi Taksim - Yenimahalle, 6 tanesi Bakırköy - Sirkeci, 7 tanesi Kocamustafapaşa - Sirkeci, 23 tanesi Keresteciler - Eyüp, 2 tanesi Sirkeci - Rami, 3 tanesi Edirnekapı - Cihangir, 8 tanesi Çarşamba - Mecidiyeköy ve 3 tanesi de Kadıköy - İçerenköy hatların da çalımaktadırlar. Dün sabahki komisyonda verilen karara nazaran her hatta çalışan otobüs günde ancak iki sefer yapacaktır.

Bu karardan yalnız Sirkeci - Rami ve Kadıköy - İçerenköy hatları istisna edilmiştir. Buraya işliyen otobüs miktarı çok az olduğundan otobüsler günde 3 sefer yapabileceklerdir.

İranda yabancılar

Şiraz cenubî İranın merkezi demektir. Bir İranlının buralardaki parlak akisli kubbelerin bu yemyeşil çayırların ve bu ormanlardaki havanın tatlılığını bulması iin on İngiliz vilçâyetini baştan başa dolaşması lâzımdır. Akşam olunca Şirazın bahçelerinden görülen şehir hakikaten sevimlidir.

Fakat bu şehir bir çok defalar harap olmuş ve her defa tamir olundukça bu harabeden bir kısmı olduğu gibi kalmıştır.

Avrupalı zat

Şirazın dünyanın en güzel şehri olduğuna kail olmayan hiç bir İranlıya rast gelmedim.

Vasmus bu şehre gelir gelmez doğru jandarma dairesine gitti. O devirde jandarma efradı halk arasından toplanıyor, fakat İsveçliler tarafından idare ediliyordu. Bu İsveçli kumandanlar hep Alman taraftarı idi. Erkânı harbive jandarmanın dürüst hareket etmesi için elinden geleni yapmıştı. Fakat yüksek zabitan heyeti Vasmusu hararetle karşıladı. Rus bira fıçıları önünde bu Avrupalı zatın gelişi kutlulandı. İşte bu jandarma heyetinin delâletiledir ki Vasmus ora hükûmet erkânı ile ve vali ile temasa girdi.

Vasmus, şehrin şimalinde, bir bahçenin içindeki bir evi ikamet gâh olarak intihap etti ve buraya yerleştiğinin ertesi günü vali kendisini davet ederek arabasını gönderdi.

Vasmus İranlıların bütün âdetlerini öğrenmişti. Evvelâ valinin sıhhatini sormakla söze başladı. O hakikî maksadını gizlemesini ve gayesine çok uzaklardan başlıyarak varmasını biliyordu. Valiye tam sırası gelince eşyalarının, bavullarının, çantalarının yolda çalındığından bahsederken dehşetli bir tehevvür gösterdi. Sonra hükûmete bir protestoname tevdi etmek ve bütün eşyalarının iadesini istemek üzere müsaade rica etti. Çekildi, gitti.

Onun arkasından İngilizler valiyi ziyarete gitmişlerdi. İngiliz memurları zavallı valiyi rahatsız buldular. Binaenaleyh kendisile görüşemediler.

Valiyi bu suretle istediği yola sevkeden Vasmus oradan sonra Kıvamülmelik ile Savletüddevleyi aramaya koyuldu. Bu iki reis birbirinin rakibi idi. Fakat Vasmus ikisini de ayni derecede teshir etmişti. Ve ikisi üzerinde de temenni ettiği tesiri husule getirmişti.

Merak edilecek şey: Vasmus bu biribirinin zıddı olan adamdan hangisini daha evvel ve hangi yollarla, vasıtalarla, vâidlerle yakalamıştı?

Savletüddevle şüphe yok ki ona daha yakındı .Onun kafasına uygun bir adamdı. Bu öyle bir aşiret reisidir ki doğruluktan, kanundan pek anlamaz. Kıvamülmelik ise bilâkis hanedana merbut idi ve şehrin yakınında tabak ve çanak müzeyyenatile dolu bir sarayda ikamet ediyordu. Savletüddevle gibi mütehakkim ve nüfuzlu değildi. Onun yanında Araplar, Savletüddevlenin yanında Türkler vardı.

Fakat Savletüddevlenin bu Türkler nezdindeki nüfuzu derecesinde hâkimiyete Kıvamülmelik asla sahip olamamıştı.

"Mücahidin,, jandarmalar

Araplar Şirazın Şark taraflarında sakin idiler. Fakat dağınık bir halde idiler. Kıvamülmelik hükmü altındaki bu adamlarla İran hükûmetinin ve İngilizlerin tarafını tutmuştu .. Halbuki Savletüddevle âsî kabilelere hükmediyordu ve Vasmusun davasına çoktan iltihak etmişti. Bununla beraber bu davaya da sıkı bir surette bağlı değildi.

Çünkü kendisini büyük bir hükümdar mevkiinde görüyordu. Cihan Harbinin ilk senelerinde bu adam, hattâ diğer reis de bitaraflıklarını muhafaza etmişlerdir. Fakat Vasmusun ziyaretinden sonra bunların harekâtında epeyce tahavvül olduğunu İngilizler farketmiye başlamışlardır.

(Arkası var)

OKUYUCU DİYOR Kİ:

Halk evi halkamı aiddir, yoksa halkevi reisinemi ? !

Bigadan bir okuyucumuz yazıyor:

«1/9/941 gecesi Biga Halkevinde fakir çocuklara yapılan sünnet cemiyetinde bulunmak üzere Halk evine giden halk, Halkevi reisi tarafından hakarete maruz kalmıştır. Şöyle ki Halkevinin ikinci kattaki salon kapısında bir memur koridor kapılarını kilit altında tutulmakta idi. Halkevi reisi Halkevini kendi şahsi evi gibi tutarak istedikleri şahısları içeriye alıyor istemediklerini (dışarıya buyurun) diyerek dışarıya çıkarıyor.

Bu yazıları yazmaktaki maksadım şudur ki; Halkevleri halkın mıdır yoksa Halkevi reisine mi aittir? Lütfen alâkadarların nazarı dikkatini celbetmenizi rica ederim.»

Biga Kurtuluş caddesinde kahveci Mehmet Dızman

Barbaros ihtifali

Büyük Türk denizcisi Barbarosun ölümünün yıldönümü her sene yapıldığı gibi bu sene de 27 Eylülde yapılacaktır. Belediye riyaseti bu hususta bir merasim programı hazırlamaktadır.

Bu programa nazaran merasim Beiktaşta Barbaros türbesi önünde yapılacaktır.

Diğer taraftan belediye, Amiral Şükrü Okandan aldığı nümuneler üzerine Barbaros devrinde harp gemilerinde kullanılan nümunelerinden iki tane yapmıştır. Bunlar Barbaros türbesinin musluğunun iki yanına madenî sütunile üzerine rekzolunacaktır.

Kasa soyguncuları

Çaldıkları 6100 lirayı akrabalarına dağıtmış geri yanında har vurup harman savurmuşlar

Bir ay kadar evvel bir gece yarısı Galatada, Yüksekkaldırımda 91 - 93 numaralı binaları işgal eden «Civan» soğuk hava tesisatı Limited şirketinin kasası bazı meçhul kimseler tarafından kırılmış ve içinden 1100 lira para ile 5 bin küsûr liralık sened çalınmıştı.

Zabıta tahkikata başlamış, evvelâ hiç bir ip ucu elde edileme - mişti. Nihayet Aziz ve Mehmed adında iki amelenin bir müddet şirkette çalıştıkları ve sonra birdenbire ortadan kayboldukları nazarı dikkati celbetmiş ve tahkikat bu cepheden yürütülmeğe başlanmıştı.

Böylece bu iki amelenin şirkette çalıştıkları zaman ticarethanenin dahili teşkilâtını öğrendikleri bir gece yarısı kepenkleri ve camekânları kırıp keserek içeri girdikleri, kasayı da bir çok âlet kullanarak gayet ustalıkla kesip soydukları anlaşılmıştır.

Fakat kasa soyguncuları vak'ayı müteakip ortadan kayboldukların dan yakalanamamış, nihayet kendilerinin memleketi olan Zara'ya kaçtıkları öğrenilmiştir.

Aziz ve Mehmet buradan çekilen telgraf üzerine orada yakalanmışlar ve sorguları sonunda da tevkif olunmuşlardır.

Dün şehrimize getirilerek müddeiumumiliğe teslim edilen kasa hırsızlarının üzerlerinden de ancak 7,5 lira para bulunmakta idi.

Müddeiumumilik paraları ne yaptıklarını sormuş, suçlular akrabalarına, borçlarına dağıttıklarını, geri yanını da har vurup harman savurduklarını, 5 bin liralık senedlerde ise haberleri olmadıklarını, paradan kala kala üzerlerindeki ki 7.5 liranın kaldığını söylemişlerdir.

Aziz ve Mehmet tevkifhaneye gönderilmiş, senedleri paraya tahvil edip etmedikleri etrafında tahkikata girişilmiştir.

TAKVİMDE BİR YAPRAK

Kanije muhasarası

Yazan : ULUNAY

Büyük vatansever şair Namık Kemalin Kanije hakkında yazdığı bir eser meslektaşlarımdan Hakkı Tarık Us tarafından yeni bir şekilde ve neşredildi. Hakkı Tarık Usun meziyetlerinden biri (Bibliophile - kitapsever) olmasıdır. Onu müellif olmasıdır. Onu eski ya Sahaflar çarşısının inanılmaz kitapçı dükkânlarında neşin ve ziyanın şekline girdirilen ve kaldırılan pancur teminde otomatik gösterilen arkasındaki munis nazarlarla bir yığın köhne kaplı, tozlu eski eserleri süzdüğünü görürsünüz.

Hakkı Tarık Us, kitapta yalnız tabı tarihleri, şekilleri velhasıl zevahiriyle meşgul olan tap meraklılarından değil, zarf kadar mazrufa da ehemmiyet verir. Bu tedkik ve tetkik vakit vakit ona memleketin irfan hayatına kıymetli yazılar sunmak fırsatını verir.

Namık Kemalin Kanije muhasarası böyledir.

Kemalin Magusa zindanı duvarlarına sığmayan "Avrupa medeniyeti medeniye,, sinin bu meyvası onun inkâr edilmez himmetiyle bir hamaset destanı olarak tekrar neşredilmesi.

Hakkı Tarık Us, eserin yazılıştan tabi ve nâşiri değildir. Bir - anlaşılması kolay olmasa da onun nâkilidir de...

Ben sayın arkadaşımın saadesiyle bu noktaya takılmağım.

Acaba eslâfın eserlerine kunmağa hakkımız var mı? Böyle bir harekette bulunmak onların biraz hususiyetleri ve şahsiyetlerine dokunmamaz mıyız? Çünkü Kanije muhasarası, azametini yalnız Namık Kemalin kalemine medyun bırakmazu değildir. Vak'a haddi zatında de Türk hamasetinin pek güzel bir destanıdır. Bunu hangi kalem yazarsa mevzu ile yüksek

Kanije muhasarasını yazmak isteyenler bu mevzuda vatanperverliği kükreyen bir mali okumuş olurlar. Ve Namık Kemalin üslûbu bana o kadar terkiplerden tecrid edilirse o - metinden kaybetmiş gibi geliyor.

Buna bir misal söyleyeyim:

Bu eser otuz sene evvel Türkiyenin yeni istibdat zindanından kırarak kahramanlık menkıbelerine müştak olduğu bir devrede memleketin en yüksek bir kalemi tarafından piyes halinde yazılmış ve son derece alkışlanmıştı. Eser teknik itibariyle de kusursuzdu, diyebilirim; çünkü eserin müellifi olan Refik Halidin mesaisine Türkiyenin zamanlar en iyi tiyatro müellifleri hassıslarından olan Müfid Ecvet tib de iştirâk eylemişti.

Kanije muhasarasının muvaffakiyetini pek güzel hatırlarım.

Piyes, yalnız mevzunun - masiyat safhasına taallûk eden kısmına temas etmekle kalmıştır; öyle olsaydı eser Namık'inden kaybederdi. "Kanije muhasarası,, vak'ayı canlandıracak, ona daha salçalı, daha insanî ve daha reslist bir - verecek hususiyetleri ihtiva diyordu. Meselâ iki arkadaş vardır ki biri diğerinin aile hâdiseleri daima bir teşkil canlandırmak merakunda. Bilfarz biri "ileriye atılalım,, dese, diğeri derhal "yıkılalım,, gibi,, teşbihini yetiştiriyor. Bunun piyeste yeknasaklığı göstermek için ne mühim bir âmil olacağı düşünülsün. Sonra piyesin kuvvetli tiplerinden biri büyücü kadın hatırlıyorum. Bu kompozisyon itibariyle hârikulâde bir roldü. Perdelerden birinde bütün bu kanlı müsaraalara şâhid olan büyücünün dünyaya karşı yumruklarını sıkarak vurduğu bir cümle ile iniyor:

"Menhus fırıldak!,,

Ne yazık ki kırk beş senedir arkadaşım Refik Halidin, dolu hayat fırtınalariyle saçları bile yazlanmadan Türk sahnesine hediye ettiği bu kıymetli eser ne olduğu ve nerede kaldığı malûm değildir.

"Hakkı Tarık Us,, a henüz - tiği hizmetten hem de bu hatıranın faslında ömrüme bir gençlik rüzgârı esmesine vesile vermiş olmasından dolayı şekkür ederim!.

ULUNAY

Kısa Haberler

★ Bira muhtekirleri — Kumkapıda müskirat bayliği yapan Nazmi Sultanahmet civarında mezecilik yapan Yaninin soğutulmuş birayı kuruş yerine 22.5 kuruşa satıldığı görülmüş, her ikisi de yakalanarak asliye ikinci ceza mahkemesine verilmişlerdir.

Mahkeme dün maznunları 25 lira para cezarına mahkûm etmiştir.

SAN'AT ve EDEBİYAT

Dil Bahisleri Hakkında

Bir Risale Münasebetile

Gramer, İmlâ, kelime teşkili — Mühim bir makale serisi — Tanzimattan sonra gramer — Arap ve Fars dilinin tesiri — Gramer için mehaz yalnız lisandır — İmlâ bahsinde şive ve eda meselesi — İmlâmızda anarşi var mı? — Dır edatı hakkında bir fikir — İmek mastarı olur mu? — Dır, durmaktan gelmez?

Yazan: ULUNAY

(Dil bahisleri) başlıklı bir risale aldım. Doktor Tahsin Banguoğlu, bu mesele hakkında derin tedkikat yaparak "Ulus"a yazdığı birkaç makaleyi bu risalede toplamış. Kitabın üstünde 1 rakamı olduğuna göre müellifin daha bu başlık altında kıymetli bahisler yürüteceği anlaşılıyor. Neşredilen makaleler üç faslı ihtiva ediyor:

1 — Gramer meselesi.
2 — İmlâ meselesi.
3 — Türkçede kelime teşkili.

Her birisi ayrı ayrı birer cild teşkil edecek kadar mühim olan bu fasıllar kitapta birer şema halinde arzedilmiştir.

Risale sahibi, bizde Tanzimattan beri yapılmakta olan dil tedrisatının en büyük kusurunu, okutulan dillerin, dile ait muhtelif bilgilerin telif edilmemesinde buluyor. "Okutulan ana dili ile klâsik dil olarak öğrettiğimiz Arapça, Farsça ve Avrupa dilleri arasında müvazilik ve metod birliği tesis edilmediği -ni,, ileri sürüyor ve bu itibarla "ana dili bilgisinin diğer diller tedrisatına temel olması klâsik dilin ana dili için bir model teşkil etmesi ve ileri bir (yaşayan kültür) dilinin ana dile inkişaf yolunda rehberlik hizmetini görmesi gibi aslî gayeler istihsal edilmemiştir,, diyor.

Muhterem müellifin kusur olarak ileri sürdüğü bu noktaları, ben Türk lisanının istiklâli namına memnuniyetle kaydediyorum. Zira Türk dilinin Arabî ve Farsî ile olan münasebeti ancak ondan kelime "istianet,, eylemiş olmasından başka bir şey değildir.

Ana dili bilgisini bu iki lisanla atbaşı beraber yürütmek ihtiyacında değildik ve bizimi gibi olan Fransız lisanı da böyle yapmıştır. Kelimelerin bir çoğu lâtince ve eski rumca olduğu halde kaidelerini, gramerini büsbütün ayrı bir hüviyetle tebarüz ettirmiş, bu iki lisana ancak bir iştikak hakkı bahşederek onları skolâstik bir kisve içinde bırakmıştır.

Arabi ve Farisiyi bizde öyle yaptık. Gramerimizde onları Türkçeden tamamen ayırdık. Türkçeyi öğrenenlerin bu iki lisanı mutlaka iyi bilmelerini şart koşmadık. O zaman dürüst yazı yazanların da Ebülâlâ'nın yahud Firdevsi'nin şiirlerini anlayacak kadar Arabî ve Farisî bilmelerine lüzum göstermedik. Bilenlerimiz vardı. Fakat bu çoğumuz için bir ilim ve ihtisas bahsinden başka birşey değildi.

Frenkler de böyledir. Fransızcayı dürüst okuyan, yazan ve konuşan bir Fransız hiçbir zaman Lâtinceyi ve eski Yunancayı bilmeğe mecbur değildir.

Buna binaen klâsik dillerin ana dili için bir model teşkil etmesine ve hattâ (yaşayan bir kültür dili) nin ana diline inkişaf yolunda rehberlik etmesine de ihtiyaç yoktur. Her lisan aslî gayelerini kendi kendine istihsal eder. Bu ihtiyacı doğuran âmiller her millet için bir takım fiziyologik, sosyal, hattâ psikologik sebeplerdir.

Biz gerek Arapçayı, gerek Farsçayı hiçbir zaman benimsemiş değiliz. Hattâ muhterem Tahsin Banguoğlu'nun dediği gibi "dokuz asır evvel islâm medeniyeti sahasına girip Anadoluda yerli bir devlet kurduğum zaman kültür dili olarak daha evvel inkişaf etmiş olan Arapçanın ve Farsçanın hâkimiyeti altına da,, düşmedik. Bu iki lisanı Babâlinin (Divanı Hümayun) kaleminde ferman yazmak için kullanılan "divânî" hattı gibi bir formül esası olarak resmî lisan şeklinde kulandık.

Medrese tahsili ile Arapça öğrenenler, Arap memleketlerine gittikleri zaman uzun seneler tahsil ettikleri bu lisanı hiçbir zaman tekellüm vasıtası olarak kullanamamışlardır; Farisi de öyledir. "Mesnevihan,, denecek kadar güzel Farisi bilenler bir İranlıya kolay kolay meramlarını anlatamazlar. Kavaidine, kelimelerin mânalarına vâkıf olmalarına rağmen konuşmak için o milletlerin aralarında yaşamaları ve yukarıda saydığım sebeplerle kisvelenmeleri icabeder.

Bu itibarla Türk dili Tanzimattan sonra kendi ihtiyacına göre, anlaşılması mümkün mertebe kolay kaidelerini tesbit etti. O zamanki lisana göre bir "Gramer" i vardı. Bu gramerin tertibinde Bay Tahsinin dediği gibi Arap ve Fars usulünden ve yahut kavaidinden istifadeye lüzum görmedi. Meselâ mederesenin Türkçe okutmasını beklemedi.. Eğer bu noksanın telâfisini ondan beklemiş olsaydı, Emsile, Binâ, İzhar tarzında bir usul takip ederek gramerini ona göre uydurmak istiyecekti. Böyle olmadı; o zaman yapılan gramerler yardımcı dillerin Türkçeye olan nüfuzunu nazarı dikkate alarak ona göre tertip edilmiş güzel eserlerdir. Bu eserler sayesinde Türkçeyi doğru okumağı, doğru yazmağı ve doğru konuşmağı öğrendik. Hem de ne Arabî, ne de Farsiyi mükemmel öğrenmeğe lüzum görmeksizin... Bununla beraber eski usulün esâsına dayanarak tertip edilen gramerlerin mükemmeliyetini iddia etmiyoruz. Fakat mevzu bir usul, bir kaide, bir kayıt vardı. O zamankiler nasıl harf meselesini, yardımcı dillerin tesirini düşünerek ona göre bir ihtiyacı bertaraf etmişse bugün de şimdiki zaruretleri göz önüne getirerek ona göre bir gramer vücude getirmek mümkündür.

O zaman açılan mekteplerde Türkçeyi okutmak lüzumuna kani olan Tanzimatçıların Türk gramerini vücude getirmek için hiçbir me'haz'a malik olmamaları ortaya iki müspet netice çıkarır:

1 — Bir dilin gramerini yapmak için hariçten örnek almağa lüzum yoktur.

2 — Her lisanın kendi gramerini kendisi takrir ve tesbit eder.

Ben ikinci noktayı çok sağlam bir nazariye olarak görüyorum.. İlim bahsinde örnek aramak, hazır elbiseci dükkânından kostüm satın almağa benzer.

Bir lisanın kavaidi malûmdan meçhule doğru gitmek suretiyle yapılır. En basit bir cümlenin tahlili kaidelerin tesbitine kâfidir:

"Ahmed kapıyı çaldı,, cümlesini tahlil edecek olursak gramerin birçok mühim bahislerini meydana getirmiş oluruz. Bu küçücük cümlede her kelimeyi derinleştirdikçe elimizdeki kaideler o kadar zenginleşir. Bunu birçok ilmî nazariyelere boğmak neden?

Doktor Tahsin ile bu noktada biraz birleştiğimizi zannediyorum. Çünkü gramer bahsinde:

"Yeni Türk grameri plânı, tasnifleri ve tarifleri kendine has olmak üzere Türk dilinin kendi hususiyetinden çıkarılacaktır,, diyor. Buraya kadar iyi. Bundan sonra "yeni Türk grameri modern dil ilimlerinin bütün mütalealarından faydalanacaktır,, sözüyle biraz "Türk dilinin kendi hususiyetinden çıkarılacak,, kaidesinden uzaklaşılmış olmuyor mu?

* * *

Makale serisinin ikinci faslı imlâ meselesidir ve bu mesele vakit vakit gazetelerde neticesine varılamıyan mevzulardan birini teşkil eder. O kadar ki bu mevzu hakkında yazı yazmıyan muharrir kalmamıştır. Böyle olduğu halde hâlâ imlâ bahsi sağlam bir esasa bağlanamamış ve herkes bildiği, yahut kanaati ne yolda ise öyle yazmakta devam edegelmiştir. Doktor Tahsinin eserinde imlâ meselesinden bahsederken buna ikinci olarak yazı ve imlâ başlığını terdif eylemesine hiç lüzum yoktu. Çünkü bugün memlekette bir yazı meselesi mevcut değildir. Arap harflerinden kurtulmuş olmak büyük inkılâbın memlekete verdiği en kıymetli bir feyiz kaynağıdır.

Elde böyle kuvvetli bir anahtar varken imlâ bahsini elân halledememekliğimize hayret eylememek elden gelmez.

Fransaca ve İngilizcede yazılışı ayrı, telâffuzu ayrı kelimeler bulunması bir lisan için en büyük kusurdur. Çünkü bunlar bir lisanın umumileşmesine engel olacak büyük mânilerdir. Fransızcanın lüzumsuz kayıtlarından bizzat Fransızlar bile şikâyetçidirler Hattâ imlâ kayıtlarındaki bu güçlük "bir kelimenin nasıl yazılacağını bilmiyorsanız onu işittiğiniz gibi yazınız,, tarzında bir kaide konulmasını bile icabettirmiştir. Bu iki lisana fazla rağbet edilmesi, bilhassa İngilizcenin dünyanın en çok konuşulan bir lisan olması, Fransızça veya İngilizceye bahşedilecek bir meziyet değildir. Sadece bir istilâ devresinin doğurduğu bir lüzumdur.

Lisan kendi kendine umumileşmeli. Ben şahsım itibariyle Türkçeyi böyle görmek isterim. Bu da ancak öğrenen adama vereceği kolaylıkla temin edilebilir.

Bunun müsbet neticelerini beş on sene içinde elde ettik. Bunun için bugünkü gazete satışlarını eskileriyle mukayese etmek kâfidir.

Söz ve yazıdaki ufak tefavütleri yazılması ayrı, okunması ayrı kelimelerle karıştırmak doğru değildir. Meselâ bir Avrupalının: "Alma, salla,, gibi kelimeleri tam aksaniyle telâffuz edebilmesine imkân yoktur. Onun dili buradaki (a) nın sakil telâffuzuna yatamaz. Lisanlarda şivenin, edanın oynadığı rol umumî bir kaide hükmündedir. Meselâ bunda yine doktor Bay Tahsinin getirdiği misal ile ihticac edebiliriz. "Çocuğum,, denildiği zaman bun-

(Sonu sayfa 4 sütun 1 de)

En Son Telgraf Haberleri

İngiliz filosu Spitzberg adasını işgal etti

Bu suretle Almanya ile Japonyanın münakalâtı kesiliyor.

Londra,, 9 (a.a.) — B.B.C.: İngiliz kuvvetleri Kutup denizinde Norveçin Spitsberg adasını işgal etmişlerdir. Bu adada mühim kömür madenleri vardır. Bu madenlerde çalışan 12.500 Norveçli İngiltereye nakledilmiştir. Bunlar Hür Norveç kuvvetlerini takviye edeceklerdir.

Spitzbergin işgalinin ehemmiyeti

Londra, 9 (a.a.) — Britanovanın askerî münekkidi, Sitzbergin İngiltere tarafından işgali sayesinde müttefiklerin eline çok mühim bir sevkulceyşi noktanın geçmiş olduğunu beyan etmektedir.

B uişgalin yeknazarda pek o kadar mer'i olmıyan ikinci bir cephesi de Almanya ile japonya arasında deniz yolu ile her türlü münakalâta mâni olmasıdır.

Almanyanın bu mıntakanın zengin kömür damarlarını işletmek projesine gelince artık bu projenin mevzuu bahsedilmesine imkân yoktur.

İngiliz Başvekili bir nutuk söyledi

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

sından 8 maddelik deklârasyon dan tayyare harbinden, Rusyaya yardımdan bahseylemiştir. Churchill ezcümle şunları söylemiştir:

"— Temmuz ve Ağustosta düşmanın batırdığı İngiliz ve müttefik gemiler tonilâtosu mecmuu müttefik tayyareler ve deniz altıları tarafından batırılan Alman ve İtalyan gemileri tonilâtosu mecmuunun üçte birini geçmiştir. 1939 ve 1940 da Alman tayyareleri her gece İngiliz sularına maynler döküyorlardı. Gemilerimiz bu tehlikelerin büyük nisbette önüne geçmişlerdir.

Rusların muhteşem mukavemeti sayesinde Almanlar son üç ay içinde son harbin herhangi senesi içindekinden çok daha fazla kayıp vermişlerdir. Almanlar şimdi Buz denizinden Karadenize kadar, bütün Rus cephesi boyunca kışın ordular bulundurmak mecburiyeti karşısında olduklarından emindirler.

Rusya 10 - 15 milyon asker ve bu askerlerin hemen hepsi için silâha ve techizata malik olmakla beraber Rusyaya İngiliz, Amerikan yardımı ihtiyacı âcildir. Büyük miktarda malzeme hâlen Rusyaya gitmek üzere yoldadır. Rusyanın yardımına levazım bakımından çok arzu edilir. Büyük İngiliz fedakârlıkları yapılmalıdır.

Churchill İranla yapılan müzakereden de bahsetmiş ve İranda bulunan bütün Alman ve İtalyanın teslim edileceğini söylemiştir. Churchill sözlerini şöyle bitirmiştir:

Bir sene evvel vaziyetimiz nevmidane ve bizden başka bütün diğerleri için karanlık görüküyordu. Bugün daima diyebiliriz ki mukadderatımızın hâkimi ve ruhlarımızın kaptanıyız!..

Ankara - İzmir

Bisiklet yarışı muvaffakıyetle neticelendi

İzmir, 9 (a.a.) — Sekiz merhaleden ve bin kilometrelik mesafeden ibaret olan Ankara - İzmir bisiklet yarışı bugün neticelenmiştir.

Son merhaleyi teşkil eden Manisa - İzmir yarışı bugün 6.40 da Manisadan başlamıştır. Başda İzmire giren Bayram, Osman, Ali, Sabahat ve Halid caddeleri dolduran on binlerce halk tarafından siddetle alkışlanmıştır. Sona 200 metre kalan güzel bir fırlayış yapan Bursalı İsmet yarışı kazanmıştır.

Sin merhalenin teknik neticesi şudur:

1 — İsmet Bursa, 2 — Bayram İzmir, 3 — Osman Eskişehir, 4 — Halid İstanbul, 5 — Sabahaddin Eskişehir.

Umumî tasnif de şöyledir:

1 — Osman Eskişehir 47.46.35,
2 — Nizam Eskişehir 48.42.14.
3 — Halid İstanbul 49.49.03.

Bir İtalyan kafilesine hücum edildi

Londra, 9 (a.a.) — Hava nezaretinin istihbarat servisi İngiliz hava kuvvetlerinin tebliğinde zikredilen kafilenin pazar sabahı erkenden Pantellaria adasile Sicilya arasında taarruza uğradığını bildirmektedir. Taarruzdan sonra 6 bin tonluk yana iyice yatmış ve batmakta olduğu halde terkedilmiştir. Bir muhrip bu vapurun yanında kalmış diğer muhripler başka bir istikamete giden iki gemiye refakat etmişlerdir. Bu iki gemiden biri ciddî hasara uğramış olan 6 bin tonluk bir petrol gemisi idi.

Moskova bildiriyor

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

Moskovaya bir hücum yapıldı

Moskova, 9 (a.a.) — Sovyet tebliği bildiriyor:

8 - 9 Eylül gecesinde birçok Alman tayyareleri, Moskovaya bir akın yapmak teşebbüsünde bulunmuşlardır.

Tayyare dafi bataryaları ile avcı tayyareleri, düşman tayyarelerinin payıtahta yaklaşmalarına mâni olmuşlardır.

akim kalmıştır. Odesa mıntakası komünist komitesi kâtibi radyo ile neşredilen beyanatında düşmanın Odesayı hiç bir zaman alamıyacağını söylemiştir.

Timoçenko mukabil taarruza geçti

Mareşal Timoçenko, Voroşilofun yanlarına yapılan Alman tazyikini azaltmak için Gomel mıntakasında bir mukabil taarruza geçmiştir.

On ikinci harp haftasının başında Rus ordusuna ve şeflerine teşebbüs zihniyeti ve ölünceye kadar mücadele etmek azmi hâkimdir.

Bir İzah

Kocaeli bölgesi güreş ajanından aşağıdaki mektubu aldık:

"İzmitte yağlı büyük pehlivan güreşleri Hava kurumu menfaatine 14 Eylül pazar günü yapılacaktır. Başa (150) lira konan bu mühim güreşlerde baş hakem olarak eski teknik güreşçilerimizden alaturkanın bütün oyunlarına ve inceliklerine vâkıf meşhur Hadanalı İrfan Dergin pehlivan seçilmiştir. Bu yalnız İzmit güreşlerinin baş hakemidir. Bütün Türkiyenin değil.

Dostunu yaraladı

Fatihte, Kırkçeşmede İbrahim paşa caddesinde 104 numaralı dükkânda köftecilik yapan Nuri oğlu Muhittin, evvelki gün dükkânına gelen dostu Semiha Yenipazarla kıskançlık yüzünden kavga etmiş ve karnını ekmek bıçağı ile üç yerinden ağır surette yaralamıştır.

Yaralı genç kadın Haseki hastahanesine kaldırılmış, suçlu yakalanmıştır.

Teşekkür

Tahran büyük elçisi Suat Davazın ânî vefatı dolayısiyle mektupla, telefonla, telgrafla, veya bizzat gelerek bizi teselli eden dostlarımıza ayrı ayrı teşekkür edemediğimizden bu hususta muhterem gazetenizin tavassutunu rica ederiz.

Suat Davaz ailesi

Yüzlerce İngiliz tayyaresi Berlini bombardıman etti

Rus tayyareleri de Alman merkezi üzerine bombalar attılar

Londra, 9 (a.a.) — Berlin sekiz gün içinde dördüncü defa olarak Londralıların geçen kış ve mayıs 1941 e kadar maruz kaledikları bombardımanlara benzeyen bir tarzda şiddetle bombardıman edilmiştir.

Havacılık eksperlerinin söylediklerine göre en büyük modelde yüzlerce İngiliz tayyaresi Alman hükûmet merkezini bombardıman etmişlerdir. Şehrin merkezinde çıkarılan büyük yangınlar İngiliz tayyarecilerinin endahtını tanzime yaramıştır. Şehrin ortasında çıkan büyük bir yangın Berlinin semasını tamamile kaplamıştır.

Son günlerde Rus tayyareleri de Berlini bombardıman etmişlerdir. Alman halkı iki cephede harp etmek tehlikesinin karada kendisini göstermesine intizaren göklerde belirdiğini her halde anlamıştır. Bir sene içinde Londra ve Berlin ahalisinin vaziyetleri değişmiştir. Vaziyet İngiltere için iyileşmiş, Almanya için fenalaşmıştır.

Berlin bidiriyor

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

savaş tayyareleri teşekküllerinin mükemmel yardımı ile Petresburgun şarkında geniş bir cephede Neva şehrine varmışlardır.

Fevkalâde bir tebliğle bildirilmiş olduğu gibi Ladoga gölüne sahil Şluesselburg şehri, piyade alayı tarafından hücumla zaptedilmiş ve bu suretle Leningrad Almanlar ve Finler tarafından tam bir çember altına alınarak şehrin memleket dahili ile bütün münakalâtı kesilmiştir.

Savaş tayyareleri, gündüz ve gece Leningraddaki eslâha ve taşe fabrikalarını bombardıman etmiştir.

Alman hava kuvvetleri, Moskovaya bir gece akını yapmıştır.

Almanlar işgali nasıl karşıladı

Berlin, 9 (a.a.) — Yarı resmî bir kaynaktan bildiriliyor:

Spiçbergin İngiliz ve Kanada kıtaları tarafından işgali hakkında İngiliz istihbarat servisinin radyolarla verdiği haberle alâkadar olarak salâhiyettar Alman kaynakları, bu işgalin her halde İngilizlerin kendi kendi prestijlerini yükseltmek bahsinde gittikçe daha fazla bir ihtiyaç hissettiklerinin yeni bir bürhanı teşkil edeceğini bildirmektedir.

Spiçbergin kışın şiddeti nazarı dikkate alınırsa bu yeni "başarı,, lardan dolayı İngilizler ancak tebrike bir askerî ehemmiyet atfedilmiş olsaydı her halde İngilizlerin oraya ilk olarak çıkmalarına müsaade edilmezdi demektedir.

Leningradın ehemmiyeti

Berlin, 9 (a.a.) — D. N. B. bugünkü Alman tebliği hakkında aşağıdaki mütemmim malûmatı almıştır.

Ladoga gölüne sahil Şeuesselburgun hücumla zaptı üzerine Petresburg Sovyetler birliğinin geri kalan kısmı ile bütün kara yolları kapanmıştır. Slusselburgun alınması ayni zamanda Ladoga gölüne doğru Neva nehri üzerindeki seyrisefain ile Beyaz deniz kanalı üzerindeki nakliyat değişmiştir.

Petresburg Moskovadan sonra demir ve diğer maden sanayii ile elektro teknik ve kimya sanayii bakımından Sovyetler birliğinin en mühim merkezidir. Bundan başka bu şehirdeki tezgâhlar Sovyetlerin harp ve ticaret filoları tonilâtolarının yarısını vermektedir.

Berlin, 9 (a.a.) — Gayri resmî bir kaynaktan bildiriliyor:

Herhalde İngiltere hesabına seyrisefer eden bir Amerikan vapurunun Şap denizinde Alman hava kuvvetleri tarafından batırıldığı söylenmektedir.

Berlin siyasî mahfilleri eğer tahakkuk ederse bu hâdiseyi Şap denizinin birçok zaman evvel İtalyanlar tarafından harp sahası ilân edilmiş ve bu hayisiyetle sarih surette hudutları bildirilmiş olması keyfiyetinin pek tabiî bir neticesi telâkki edeceklerdir.

Şap denizi ve bilhassa Süveys kanalı mıntakası bittabi bütün riskleri ile harp mıntakası olarak kalacaktır.

Nafıa Vekilinin beyanatı

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

bir seyahat yapmış olduğunu, Antalya - Konya yolunun açılmasiyle Akdenizden Orta Anadolunun kara yoliyle de müvasalâsının temin edilmiş olduğunu ve Ankara- Konya yolunun da yapılacağını bildirmiştir.

Nafıa Vekili bundan sonra sulama mevzuu üzerinde Konya vilâyetinde sarfedilen mesaiyi takdirle kaydetmiş ve bu çalışmalara yardımda bulunmakta devam olunacağını, kurutma işinin de sulama faaliyeti ile birlikte yürütüleceğini ilâve etmiştir.

Japonyanın Avrupa ile ticarî münasebeti tamamen durdu

Tokyo, 9 (a.a.) — Sanayi ve ticaret nazırı pazartesi günü radyoda bir nutuk söyleyerek japonyanın şimdi Avrupa ile ticarî münasebetleri bakımından bu kıt'adan bilkuvve tecrid edilmiş olduğunu söylemiştir. Nazır bu sebeple japon ticaretinin şimdi "müşterek Asya refah mıntakası,, na inhisar ettiğini fakat bu mıntakada da ahval dolayısiyle istihsalâtın mübadelesi güçleşmiş olduğunu ilâve eylemiştir.

Japonlara göre

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

zaret mütecaviz tayyarenin hüviyeti meçhuldür. Şilebin bütün mürettebatı kurtarılmıştır.

Hâdisenin vahameti artıyor

Vaşington, 9 (a.a.) — Müstakil demokrat Baltimor Sun gazetesi, Greer torpido muhribi hakkındaki Alman beyanatını "tahrik edici,, addederek Vaşington efkârı umumiyesine terceman olmakta ve Almanların bu meseleyi tefsir tarzının hâdisenin vahametini arttırmakta olduğunu yazmaktadır.

Amerika ile Almanya arasında harp muhakkaktır

Tokyo, 9 (a.a.) — Japon hariciye nezaretinin naşiri efkârı olan Japon Times gazetesi şunları yazıyor: Alman tahtelbahri ile Amerika torpido muhribinin açık denizde karşılaşmaları Alman - Amerikan münasebetlerinde yeni bir safha meydana getirmiştir. Bundan böyle Alman abluka mıntakası dahilinde her karşılaşma sonunda bir muharebe olacağı muhakkaktır.

DOKTOR
HAFIZ CEMAL
Lokman Hekim
Dahiliye Mütehassısı
Divanyolu

Her Sabah

İmzasız mektuba dair

İmzasız mektup, gönderen için en hafif tabirile tabansızlık alâmeti, alan için de yüzde doksan bir üzüntü kaynağıdır.

Mektubu yazan kim? Acaba neden imzasını koymamış? İmzasız olduğuna göre mektup muhteviyatı bir hakikatin ifadesi mi, yoksa bir tezvirden mi ibaret? Zavallı mürsilünileyh zihninde zincirlenen bu bir sürü sualin cevaplarını bulmak için düşünür durur.

Biz gazeteciler, "imzasız mektup,, lara kanıksamışızdır. Bakarsınız ki mektup sahibi vatandan, yurd sevgisinden öyle bir hararetle ve içten gelen bir taşkınlıkla bahsediyor ki kendi kendinize:

— İşte derdini açıkça teşrih eden bir ırkdaş hükmünü verirsiniz. Lâkin mektubun sonuna geldiniz mi imza yerinde ya iki harf yahud da "hakikati söyleyen bir vatandaş,, cümlesinden başka bir şey göremezsiniz ve tabiî hoşafın yağı da kesilir. Onun için tecrübeli bir gazeteciye dikkat ediniz: Bir mektup zarfını açar açmaz evvelâ mektubun sonuna bakar, imza bulunup bulunmadığına dikkat eder ve şayed imzayı göremezse mektubu okumadan derhal kâğıt sepetine atar. Zira tahteşşuurunda şu muhakemeyi mihanikî bir tarzda yapmıştır:

— Bu vşatandaş hakikati ve münhasıran hakikati söylemiş olsaydı hüviyetini ifşadan çekinmez, imzasını atmaktan korkmazdı. Şayed hüviyetinin bilinmemesini arzu ediyor idiyse:

— Bu mektubu "imza mahfuzdur,, kaydile neşredin; derdi ve gazete de o mektubu yine imzasız neşreder, fakat mektup sahibinin hüviyetini kendisince malûm olacağı için bahis mevzuu şikâyeti daha büyük bir emniyetle basardı.

Hele "Muhbiri sadık,, "doğru sözlü,, "hakikat müdafii,, gibi çoktan modası geçmiş cümlelerin maskesile hüviyetlerini gizlemeğe yeltenenler büsbütün kötü bir tesir uyandırdıklarını acaba farkında mıdırlar ?

Doğru adam, haklı konuşan adam hüviyetini gizlemeğe lüzum görmeyen adamdır. Şu veya bu sebepten ismin veya adresin mahfuz tutulması istenilyorsa biz gazeteciler mesleğin bu husustaki sıkı yasasına riayet etmeyi biliriz. Yurd müdafaasına ve müddeiumumiliğin bizzat talep edeceği bazı ahvale taallûk eden hâdiseler müstesna olmak şartile, bize tevdi edilen bir sırrı ifşa eden bir Türk gazetecisi hemen hemen görülmemiştir.

Bir yanlışlığın düzelmesini veya bir hakkın müdafaasını istiyorsak her şeyden evvel medenî cesaret sahibi olduğumuzu isbat etmeliyiz.

A. C. SARAÇOĞLU

EYLÛLDE
Yapraklar dökülürken servet de birden dökülecektir
Eylülde yapraklar dökülürken belki sizin cebinize de servet dökülecektir.
Çünkü servetin de benzi yapraklar gibi sarıdır. Piyango 15 Eylülde İzmir Enternasyonal Fuarında çekiliyor.
Büyük İkramiye (25.000) liradır.

Galatasaray Lisesi müdürlüğünden
Paralı yatılı talebemizden Eylûlün yirmisine kadar ücretlerini yatırış kayıtlarını yenilemeyenlerin yerlerine başkaları yazılacağı ilân olunur.
Her taksit 100 liradır. (7865)

İstanbul gümrükleri baş müdürlüğünden:

İhale günü: 23/9/1941

M.K.N.	Marka	No.	Miktarı kilo Gr.	Li. Kr.	Değeri	Li. Kr.	Teminatı	Li. Kr.	Eşyanın cinsi	Anbar
2265	DMG AİNO	4174B 17/18	437	00017140	76	1285	60		% 20 den fazla 50 den az ipekli pamuk mensucat	2
İhale günü: 24/9/1941										
26	AHT	42574 90	2914	000	47498	21	3562	45	% 1 den fazla % 20 den az ipekli mensucat	3
27	AHT	42373 89	2864	500	46702	95	3502	75	% 1 den fazla % 20 den az ipekli pamuklu mensucat	3
28	AHT	42356 71	2731	500	44559	33	3342	00	% 1 den fazla % 20 den az ipekli pamuk mensucat	

Yukarıdaki eşya 1549 sayılı kanun mucibince 23 ve 24/9/1941 de kapalı zarf usulile satılacaktır. Satıştan 3 gün evveline kadar eşya 9 - 12 arasında görülebilir. Satış Reşadiye caddesindeki satış müdürlüğünde saat 13.30 dadır. Şartnameler anılan gümrükten parasız verilir. İsteklilerin pey akçelerini ihale günü öğleye kadar vezneye yatırmaları ve teklif mektuplarile birlikte pey akçelerinin makbuzlarını ve 2490 sayılı kanunda yazılı vesikalarını saat 12 ye kadar satış müdürlüğüne vermeleri lâzımdır. (7866)

HERGELECİ İBRAHİM

Yazan: M. Sami Karayel — 91

Ezineli, hasmının müşkül vaziyete girdiğine kaniydi. Paçasını kurtaramıyacağını ve bu sebepten dolayı sekip durduğunu anlamış gibi idi.

Ezineli, hasmının tek ayak peşinde koşup duruyordu. Halbuki, Hergeleci, mahsustan balet oyunu oynüyordu.

Ezineli, hasmının paçası elinde yere olan ayağına çengel yetiştireceğim diye seyirdip duruyordu.

Bu, seksek oyunu epeyce sürdü. Hergeleci, sekiyor ve binbir manevralar ile hasmının çengellenen tek ayağını koruyor, bir yandan da Ezineliyi çalımına ve gaflete getirmeğe çalışıyordu.

Nihayet Ezineli ökseye basmıştı. Hergeleci, sağa sola sekerken hasmına girmeğe muvaffak olmuştu.

Ezineli, hasmını çengelleyeyim derken kendi balet oyununa düşüp birdenbire kösteğe girmişti.

Hergeleci, tek ayağiyle birdenbire sıçrayarak hasmın budamıştı. Ezineli, budamayı yeyince, müvazenesi bozuldu. Ve, gayri ihiyarî tpaçayı bırakarak kendine düştü.

Ezineli, fırtınaya tutulmuş bir yaprak gibi uçtu. Az kalsın sırt üstü gidiyordu. Bereket versin kendini çabuk toparladı. Tek paça ile kalktığı yerde gene düştü.

Hergeleci, bir kartal gibi hasmının üzerine süzülüp inmişti. Ezineli gene altta kalmıştı.

Hergeleci, hasmını kemaneledi. İşin garibi Ezineli, kendi oyuniyle kendi tehlikelere düşüyordu.

Beri tarafta Tosun da Filibeliyi şişiriyordu. Koca Filibeli Tosuna bir şeycikler yapamıyordu. Kıvranıp duruyordu. Tosun Filibeliyi ikide birde bastırıyordu. Tosun, gittikçe pehlivan oluyordu. Onun yalnız Hergeleciye karşı pehlivanlığı yoktu. Lâkin diğer hasımlraına karşı pehlivanlığı çetin idi.

Ezineli de, Hergelecinin elinde eziliyordu. Ezinelinin kırıcı güreşi berhava olmuştu.

Şimdi Hergelecinin elinde bazice idi. En tehlikeli aldığı oyunlar kendi aleyhine dönüyordu.

Ezineli, nihayet binbir müşkülât içinde kendini kurtardı. Canını dişine takarak bir baskı ile hasmının altından kalktı.

Deli Hafız, gülüyordu. Çırağı, neler yapmıyordu. Hele, o, tek paça oyunundaki balet tarzı hârika idi.

Deli Hafız, kendi kendine söyleniyordu.

— Bu İbram, yaman bir pehlivan...

— Bu, çok geçmez beni de yenecek!.

Deli Hafızın söylediği doğru idi. Şaka değil idman güreşlerin de, Hergeleci, bazan Deli Hafızı da bozuyordu.

Yalnız bozmak değil, yeniyordu bile.. Deli Hafız çırağiyle eskisi gibi idman yapamıyordu. Adeta, Yörük Ali ile güreşir gibi zorlatıyordu.

Hele, Hergelecinin akla gelmedik icatları daima tehlikeli idi. Bir de bakıyordunuz ki, bir taraftan yeniliyordu.

Hülâsa, Ezineli, küçük hasmiyle ayakta biraz daha boğuştu. Aklı fikri küçük hasmını bozmaktı.

Fakat bozamıyordu. Ve, dakikalar geçtikçe kendisi bozuluyordu. Bilinmez ne olacaktı?.

Ezineli, daha ümidi kesmiş değildi. Sımsıkı güreşe giriyordu. Nefesi bolca idi. Öyle solumuş falan değildi.

Ezineli, solumamış idi amma, Hergeleci de hoç solumamış bulunuyordu. Sanki güreşe yeni girmişe benziyordu.

Hergeleci, hasmını kırmağa, kesmeğe çalışıyordu. Ezineli de fırsat koluyordu.

Fakat Hergelecinin fevkalâde mehareti karşısında şaşalıyordu.

İki pehlivanın ayaktaki musaraası epeyce sürdü. Hergeleci durmadan, hasmına sol taraftan yani, ters tarafından giriyordu. Mütemadiyen sol taraftan güreşe girmesi hasmına yorgunluk veriyordu. Üste de hasmı sol taraftan girdiği için bir türlü güreş uyduramıyordu.

Ezineli, Hergelecinin ters güreşinden bıkmıştı. Hasmını sağa almağa ve sağdan güreşe mecbur etmek için mütemadiyen kuvvet sarfediyordu.

Kurnaz Hergeleci, hasmının kolçusunu bulmuştu. Daima sola giriyor ve soldan salıyordu.

Nihayet Ezineli dayanamadı. Hergeleciyi ensesinden tutarak çekti ve durup dururken bir boyunduruk vurdu.

Hergeleci, boyunduruğa girince hasmına sokuldu. Kaçacağına ve gerilip gerilip vaziyet alacağına hasmının üzerine giriyordu.

Bu suretle hareket Hergelecinin zararına olurdu. Fakat kurnaz Hergelecinin bu işde de bir manevrası vardı. Her halde hasmına bir şeyler yapacaktı.

(Arkası var)

KAŞE

DERMAN

Ağrıları dindirir!

ROMATİZMA, BAŞ, DİŞ, SİNİR ve BEL ağrıları ile soğuk algınlığından ileri gelen vücud KIRIKLIĞI, NEZLE ve GRİP hastahkları D E R M A N kaşelerile derhal geçer, icabında günde 1 - 3 kaşe alınır, herecza hanede bulunur.

Devlet Demiryolları İlânları

Muhammen bedeli 15.000 lira olan 1.000.000 adet tuğla 26/9/941 cuma günü saat 15.30 da kapalı zarf usulü ile Ankarada İdare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin 1125 liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini ayni gün saat 14.30 za kadar komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankarada Malzeme dairesinden, Haydarpaşada Tesellüm ve Sevk Şefliğinden dağıtılacaktır. (7983)

* * *

Muhammen bedeli (20.000) yirmi bin lira olan yirmibir kalem ameliyat hane masaları ve teferruatı 22.9.941 Pazartesi günü saat (15,30) da kapalı zarf usulü ile Ankara'da İdare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin (1,500) Bin beş yüz liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini ayni gün saat (14,30) a kadar Komisyon Reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankara'da Malzeme Dairesinden, Haydarpaşa'da Tesellüm ve Sevk Şefliğinden dağıtılacaktır. (7841)

Yeni Evleneceklere

Sandalyeler, Karyolalar, Portmantolar vesair her nevi şık mobilyalar fabrika fiyatına satılıyor.

ASRİ MOBİLYA MAĞAZASI : Ahmet Fevzi

İstanbul Rızapaşa yokuşu No. 66. Telefon: 23407

Yüksek ziraat enstitüsü veteriner fakültesi askerî kısmının kayıt ve kabul şartları

1 — Ankara Yüksek Ziraat enstitüsü Veteriner fakültesi askeri kısmın bu yıl sivil tam devreli liselerde iyi ve pek iyi derecede mezun olan ve olgunluk imtihanlarını vermiş olmak şartile talebe kabul edilecektir. İsteklilerin aşağıdaki şartları haiz olması lâzımdır.

A — Türkiye Cümhuriyeti tebaasından bulunmak,

B — Yaşı 18 - 22 olmak (22 dahil) dir.

C — Beden teşekkülleri ve sıhhatî orduda ve her iklimde faal hizmete müsait olmak «dil rekâketi, olanlar alınmaz.»

D — Tavır ve hareketi, ahlâkı kusursuz ve seciyesi sağlam olmak,

E — Ailesinin hiç bir fena hal ve şöhreti olmamak «bunun için de zabıta vesikası ibraz etmek»

2 — İsteklilerin müracaat istidalarına şu vesikaları bağlamaları lâzımdır.

A — Nüfus cüzdanı veya musaddak sureti,

B — Sıhhatî hakkında tam teşekküllü askeri hastahane raporu ve aşı kâğıdı,

C — Lise mezuniyet ve olgunluk şehadetnamesi veya tasdikli sureti.

D — Okula alındığı takdirde askeri kanun nizam ve talimatları kabul ettiği hakkında velisinin ve kendisinin noterlikten tasdikli taahhüt senedi. Talebe okuldan istifa etmek isterse okulca tahakkuk ettirilecek masrafları birden verir ve bunda taahhüt senedine kaydedilir.

E — Saralı, uyurken gezen, sidikli, bayılma ve çırpınmaya müptelâ olmadığı hakkında velilerinin noterlikten tasdikli taahhüdnamesi. «Bu gibi hastalıklardan birile okula girmezden evvel malûl oldukları sonradan anlaşılanlar okuldan çıkarılır ve okul masrafları velilerine ödetilir.

3 — İstekliler bulundukları mahallerdeki askerlik şubelerine istida ile müracaat edecekler ve şubelerince 2 inci maddede bildirilen evrakı ikmal ettikten sonra Ankarada Yüksek Ziraat enstitüsü veteriner fakültesi askerî talebe âmirliğine gönderilecektir. Müracaat müddeti eylülün 25 ine kadardır. Bu tarihten sonra müracaat kabul edilmez.

4 — Okula kayıt ve kabul şehadetname derecelerine ve müracaat sırasına göredir. İstekli adedi tamam olunca kayıt işleri kapanır ve kabul edilenlere müracaat ettikleri askerlik şubelerile tebligat yapılır. (6933)

İlk — Orta — Lise

Yatılı Yatısız **İstiklâl lisesi** Kız Erkek

Talebe kaydı için her gün müracaat edilebilir.

Eski talebe kayıtlarının yenilenmesine 15 Eylüle kadar devam edilecektir.

Şehzadebaşı. Telefon: 22534

İstanbul Belediyesi İlânları

Karaağaç müessesatı et nakliye kamyonları için alınacak 75 kalem parça ve alât edevat pazarlığa konulmuştur. Tahmin bedeli 5932 lira 70 kuruş ve ilk teminatı 444 lira 96 kuruştur. Şartname Zabıt ve Muamelât Müdürlüğü kaleminde görülebilir. İhale 25/9/1941 Perşembe günü saat 14 de Daimî Encümende yapılacaktır. Taliplerin ilk teminat makbuz veya mektupları ve 941 yılına ait Ticaret Odası vesikalarile ihale günü muayyen saatte Daimî Encümende bulunmaları. (8010)

Kayserili Apik oğlunun

Namlı Türk sucuklarını her yerde arayınız

İmalâthanenin mükemmeliyeti ve imalâtta gösterilen fevkalâde dikkat ve itina sebebile lezzet, nefaset ve temizlik bakımından hiç bir yerde emsaline tesadüf edilemiyecek derecede bir imal şaheseridir. Taşra siparişleri muntazaman gönderilir.

İstanbul Balıkpazarı Numara 16 Telefon: 24340

Memur alınacak

Devlet Kitapları Mütedavil Sermayesi müdürlüğünden

Müdürlüğümüzün muhasebe servisi ile taşra yayın evlerinde satış memuru yardımcısı olarak çalıştırılmak üzere memur alınacaktır.

En az orta okul derecesinde tahsil görmüş ve fili askerlik vazifesini yapmış olmak ve halen askerlikle bir ilişiği bulunmamak şarttır.

Taliplerin tahsil vesikası, hüsnü hal kâğıdı ve şimdiye kadar çalıştıkları yerlerden aldıkları hizmet vesikaları ile birlikte 11/9/941 perşembe günü akşamına kadar Ayasofyada kâin Maarif matbaası dahilindeki müdürlük binasına müracaatları ve yapılacak seçme müsabakasına girmek üzere 12/9/1941 cuma günü saat 14 de müdürlükte bulunmaları. «7971»

İstanbul Fiyat Mürakabe komisyonundan

108 numaralı ilân:

Asker ailelerine yardım vergisi dolayısile 93 No. lu ilânımızla tesbit edilen azami et fiyatlarına kilo başına 2,5 kuruş zam yapılmıştır. (8007)

SANİN Diş Macunu

Dişlere Hayat Verir.

ANCAK

Her sabah, öğle ve akşam, her yemekten sonra mutlaka fırçalamak şarttır. Bu usulü şaşmadan, muntazam bir metodla takip edenlerin dişleri mikroplardan, hastalıklardan muhafaza edilmiş olur, paslanmaktan ve çürümekten kurtulur. Her zaman temiz, parlak ve güzel olarak kalır.

ile sabah, öğle ve akşam her yemekten sonra günde 3 defa

Eczahanelerde, büyük itriyat mağazalarında bulunur.

Doktor ÇİPRUT

Cildiye ve Zührevîye mütehassısı Beyoğlu Yerli Mallar Pazarı karşısında Posta sokağı köşesinde Meymenet apartmanı. Tel: 43353

ZAYİ

Taşköprü nüfus memurluğundan verilmiş olan ve askerlik vukuatımı da gösteren hüviyet cüzdanımı zayi ettim. Yenisini alcağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Beşiktaşta ekmek fabrikasında Taşköprünün Karapürçek köyünden 325 doğumlu Ali oğlu Raşid Yücel

ZAYİ

Giresun K. 8 Fırka 12 Alay 35 Birinci taburundan almış olduğum terhis tezkeremi zayi ettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Galata Arap cami Kurşunlu han da Karahisar Bildis karyesinde 321 doğumlu Hasan oğlu Şakir Koç

Askerlik işleri

Fatih Askerlik şubesinden:

ŞUBEYE DLVET

S. 8 ML: ME. Hilmi oğ. Arif Hikmet 320 (926/7).

Çok acele şubeye müracaati ilân olunur.

Yd. P. Teğm. Abdullah oğ. Fahamettin (18621)

Aksaray Valde mektebi karşısında No. 24 de oturan Harita binbaşısı Raşit oğ. Cemal (320 - 511) hemen şubeye müracaatları lüzumu ilân olunur.

"Yeni Sabahın" ilân fiyatları

	Kr.
Başlık maktu olarak	750
Birinci sayfada santimi	500
İkinci „ „	350
Üçüncü „ „	300
Dördüncü „ „	100
Beşinci „ „	75
Altıncı „ „	50

KÖŞE

Yazan: ULUNAY — Tefrika No. 72

Davetlilerin gelme saati yaklaşmıştı. Fazıl holdeki koltuklardan birinde oturmuştu. Açık kapıdan bahçenin tarhları görünüyordu. Mermer merdivenin başında Dik, ön ayaklarını uzatarak yere oturmuş, kocaman bir Kopenhag biblosu gibi hareketsiz duruyordu.

İki araba birbirini ufak bir fasıla ile takip ederek peronun önünde durdular. Fazıl arabaların bir neş'e fırtınası içinde, etrafa kahkahalar, şakalar saçarak geleceklerini bekliyor ve öyle olmasını istiyordu. Halbuki davetlilerde ariyet olduğuna şüphe edilmiyen ciddî bir sükût vardı. Fazıl, evvelâ bu sükûttan arkadaşlarının arasında Yahya beyle Hamdi beyinde olduğunu zannederek:

— Yazık! dedi. Çocuklar istedikleri gibi açılamıyacaklar...

Mebrûk ağa ile uşaklardan biri arabaların kapılarını açtılar; Fazıl merdivenleri indi. Arabadan evvelâ tonbul ve sevimli simasile Tevfik çıktı, sonra Hüsnünün beşûş çehreşi göründü; arkadan Cemal, Raci Cevdet, Rıdvan sıra ile dizildiler. Hepsinde hallerine yakışmıyan ca'li bir ciddiyet vardı.

Fazılın ellerini sıkarlarken kendilerini zorla soktukları bu Fazılın elini sıkarlarken anlaşılıyordu.

Hole girdiler, uşaklara pardesülerini verdiler, Mebrûk ağa büyük şark salonunun kapılarını açtı. Fazıl, birden bire durakladı. Bu salonda Prens Mohammed paşanın büyük yağlı boya resmi olduğunu biliyordu. Onun karşısında arkadaşlarının bu mevzu etrafında söz açmalarından endişe etti. Birşey söyle meseler bile aralarında ondan bahsedebilmeleri ihtimalini düşünerek sıkıldı. Mebrûk ağaya başka bir salona gidilmesini tek life vakit kalmadı. Hepsi içeriye girdiler. Fazıl korkak gözlerinin selefinin resmine doğru kaldırdı ve şaşırdı. Prensin resmi kaldırılmış yerine kalın, enli, som civa yaldızlı bir çerçeve içinde "Ziem"in eski İstanbul limanına ait muazzam bir tablosu asılmıştı.

Fazıl tablonun yeni asıldığını belli etmemek için büyük sanatkârin güneş ve ziyayı birbirine karıştırarak muşambanın üzerine tesbit etmiş gibi yaptığı inceliği daha fazla tetkik edemedi.

Arkadaşları salonun şark kisvesi altındaki zerafetine hayran olmuşlar, nazarlarile herşeyi ayrı ayrı muayene ediyorlardı; Hele Tevfik elleritle sedirin kumaşlarını adetâ okşuyordu. Her güzel şeyi seven ve muhteris bir hodbinlikle kendinde olmasını isteyen Rıdvan salona girer girmez "Ziem"in tablosunun karşısına dikilmiş, önünden ayrılamıyordu.

— Buyurun, oturun...

Hepsi o yapma merasimle öteye beriye iliştiler. Halâ ayakta duran Rıdvan:

— Azizim, dedi. Tabloya bayıldım.

Fazıl:

— Görüyorum ki resimden anlıyorsunuz...

Rıdvan:

— Bu tabloyu takdir etmek için mutehassıs olmağa lüzum varmı? İşte pırlanta gibi gözünüzün önünde duruyor. Ziemin bende de Venediğe ait bir tablosu vardır; fakat hiç bir zaman bu kadar mükemmelini görmedim.

Böyle söylenerek tabloyu muhtelif noktalardan süzüyor ve "çok güzel... Harikulâde güzel" derken gözlerinde temellük şimşekleri çakıyordu.

Yumuşak sedire bağdaş kurarak gömülen Tevfik dayanamadı:

— Aman Rıdvan! dedi, artık sıktın, Bari anlasan yüreğim yanmaz.

Rıdvan, ona merhametli bir nazarla bakarak:

— Oğlum, dedi bu Hulûsi efendi matbaasının bastığı Şah İsmaille arap Üzenginin muharebesi değil. Sen bu gibi şeylere karışma...

Fazıl:

— Çok şükür. Dedi, biraz açılmağa başladınız. Ben hepinizi böyle görmek isterim. Nedir o? Deminden beri herkes süt dökmüş kedi gibi düşünüyor... Azıcık birbirlerinize sarakaya başlayın. Buraya sıkılmak için mi geldiniz? Öyle ise hep kalkalım. Eğleneceğimiz bir yere gidelim.

Hüsnü gülerek:

— Yok üstadım, dedi, acele etmeyin" hele kendime yer ideyim, bak sana neler edeyim?" Darbı misâli gibi bizde hele bir az nefes alalım, kendimize gelelim.

Tevfik ablak simasında birer düğme iliğini andıran gözlerinden birini kırparak Hüsnüye işaret ediyor ve Rıdvanı kızdırmak için:

— Ne o? Diyordu. Sen o eski avam resimlerini beğenmiyor musun? Şimdi onların hepsi antika oldu antika!..

(Arkası var)

San'at ve edebiyat

(Baş tarafı 3 üncü sayfada)

da hem temellük, hem beyan, hem de hitab mânası anlaşılır. Bu lisan için bir kusur teşkil etmez.

Sonra bir ecnebinin dilimizi tam telâffuziyle konuşamamasına pek o kadar ehemmiyet vermeğe mecbur değiliz. Biz ona lisanımızı çabuk öğretiriz, okur ve okuduğunu anlar telâffuzunda tekâmül eylemesi kendi istidadına kalmıştır.

Şive bahsinde bütün Türk âlemi için müşterek bir konuşma tarzı tesisi bir hayalden ibarettir. "Yüksek bir Türkçe,, olabilir. Fakat bunu herkesin ayni eda, ayni şive ile konuşması imkân haricindedir.

Ve konuşma tarzındaki ufak farklardan dolayı İstanbul şivesini gayri mütecanis bulmak çok yanlış bir fikirdir. Bahusus bu ufak eda farkına lehçeden daha çok kuvvetli olan dialekt kelimesini kullanmak fahiş bir yanlışlıktır. Biz de bu farkı denildiği gibi semt yapmaz, muhit yapar. (Yalnız) kelimesini yaliniz, yanliz, yanniz, yâniz şeklinde telâffuz etmek hatadır. İstanbullu (yalnız) der. Dilimizde bazı kelimelerin nihayetinin dim - düm - dum - tim - tım - tüm - tum şeklinde bitmesi de tesadüfe bırakılmış telâffuz farklarından ileri gelmez. Bunların hepsinin kaideleri vardır. Kaideleri olmıyanlar da gene bir kayda tâbi olan istisnalardır.

Şive yazıdan büsbütün ayrıdır. İkisi birbirlerine ne yaklaştırılabilir, ne de intıbak ettirilebilir.

Ortada henüz tekarrur etmemiş bir imlâ meselesi mevcut iken "bugünkü imlâmız,, tarzında bir bahis açılması doğru değildir. Zira, bir çoklarımız Türkçenin şimdiki şeklinde bir imlânın mevcut olmadığına kani bulunuyoruz. Bu mesele halledilinciye kadar, hattâ birçok memleketdaşlarımın dedikleri gibi "bir imlâ anarşisi var,, demek esasen mevcut olmıyan bir bahiste karşılık aramağa benzer. İmlâ yok ki anarşi olsun. Hepimiz mümkün mertebe kelimeleri telâffuzuna uydurarak aklımıza geldiği gibi yazıyoruz.

Kelime teşekkülü bahsinde köklere ilâve edilecek önek, içek ve sonek'ler bildiğimiz adları değiştirilmiş edatlardan ibarettir. Bir kelimeyi itmam etmezler. Nihayet ona bir hal ve vaziyet verirler.

Bay Tahsin, dir edatını durmak mastarından gelen bir ek olarak ele alıyor ki hiç doğru değildir. Vaktiyle "müpteda, haber edatından,, teşekkül eden (cümlei ismiye) yi ortadan kaldırarak tıpkı Fransızcada olduğu gibi bir "être,, mastarı ihdas etmek ve onun (olmak) mânasını değiştirerek yerine bir (imek) fi'li ikame eylemek ve (benim, sensin, odur) tasrifindeki (im, sin, dır) kelimelerini bu acayip isimli mastara izafe etmek isteyenler oldu. Fakat bu iddia yürümedi. İmek namiyle bir fiil Türkçeye giremedi.

Mhterem dil mütehassısının dır yahut dür edatının durmaktan geldiğini isbat için yazdığı meşhur Süleyman Çelebinin (Şaheser) mevlûdundaki:

Gerçi yanlış söyleyenler çok durur

mısrası da yanlıştır. Bu beyit şu şekildedir:

Bir dürür, birliğine şek yokdürür
Gerçi yanlış söyleyenler çokdürür

Ayni tarzı Fuzulide de görürüz:

Yok, yok, devay - ı - derd - i - nihânındürür senin

Burada dürür, sadece (dır) edatının vezin ve o zamanki şive zaruretiyle aldığı şekilden ibarettir. Ve durur değil. dürür şeklinde telâffuz edilir. Edanın (durmak) masdariyle bir alâkası olmadığını tekrara hacet yoktur sanırım. Bundan başka isimlere mülhak ve (ek) telâkki edilen ilâveler adları sanları belli mukayyet edatlardır. Ve bunlar yerine göre kâh bir ismi, âlet, mekân, kâh bir fi'li lâzım ve mutaaddi yaparlar.

Bunlar halledilmiş meselelerdir.

ULUNAY

Yüksek iktisat ve ticaret mektebi müdürlüğünden

Talebe kayıt ve muamelesine 15 Eylül 1941 de başlanarak 5 Birinci teşrin 1941 de son verilecektir.

Kayıt ve kabul için:

A — Lise bitirme ve olgunluk diplomalarını haiz olmak,

B — Ticaret liseleri bitirme imtihanını vermiş olmak lâzımdır. «Kaydolunmak istiyenlerin Pazartesi ve Perşembe günleri saat 9.30 - 13.30 arasında mektebe bizzat müracaatları.» (7892)

İzmir Kızılçullu Köy Enstitüsü ve Eğitmen kursu Satınalma komisyonu Başkanlığından:

Cinsi	Yükseği kilo	Muhammen fiat	Tutarı Lira	İlk T. Lira	Azı Kilo
Ekmek	290400	12	34848	2813.60	193600
Sadeyağı Urfa	12000	160	19200	1440.00	8000

1 — Kızılçullu Köy Enstitüsü ve Eğitmen kursu sadeyağı ve ekmek ihtiyacı kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur.

2 — İhale 19/9/1941 tarihine tesadüfeden Cuma günü saat 15 te İzmirde mektepler Muhasebeciliğinde icra edilecektir.

3 — İsteklilerin belli gün saatten evvel teklif mektublarını adı geçen muhasebeciliğe ve teminatın muhasebecilik veznesine veya resmî bir bankaya yatırılması ve şartnamesini de mezkûr muhasebecilikte görebilecekleri ilân olunur. (7727)

Erkek Kız **Yeni Nesil** Hususi İlk Okul

Yeni binaya nakletmiştir. Bol ışıklı sınıflar, en yeni tedris usulü. Fransızca tedrisat bilhassa yuva kısmında azamî itina ve yenilik

Nuruosmaniye Caddesi No. 67

İstanbul gümrükleri baş müdürlüğünden:

Marka	No.	Miktarı Ki.	Gr.	Değeri Li.	Kr.	Teminatı Li.	Kr.	Eşya cinsi
ABB	1101919 24	545	500	5449	71	409	00	Sun'i ipek ipliği (Bobinde)
ABB	1103901 5	509	000	5147	13	386	00	Sun'i ipek ipliği (Bobinde)
H 13 W K A	13 15	400	000	6691	38	501	90	Kasarlı pamuk mensucat ipek miktarı % 1 den az

6/9/1941 günlü Vakit gazetesile ilân edildiği üzere yukarıdaki eşya 1549 sayılı kanun mucibince 22 ve 23/9/1941 de kapalı zarf usulile satılacaktır. Satıştan üç gün evveline kadar eşya 9 - 12 arasında görülebilir. Satış Reşadiye caddesindeki satış müdürlüğünde saat 13.30 dadır. Şartnameler anılan gümrükten parasız verilir. İsteklilerin pey akçelerini ihale günü öğleye kadar vezneye yatırmaları ve teklif mektuplarile birlikte pey akçelerinin makbuzlarını ve 2490 sayılı kanunda yazılı vesikalarını saat 12 ye kadar satış müdürlüğüne vermeleri lâzımdır. (7900)

Sahibi: A. Cemaleddin Saraçoğlu Neşriyat Müdürü. Macit Çetin
Basıldığı yer: (H. Bekir Gürsoylar ve A. Cemaleddin Saraçoğlu matbaası)